

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Benim İnandığım

EMMA GOLDMAN

ÇEVİREN: SEVDA DENİZ KARALI

Emma Goldman

Anarşist yazar ve eylemci Emma Goldman 1869'da, bugün Litvanya sınırları içinde kalan Kovno'da doğdu. 1880'li yıllarda ABD'ye göç etti. Eylemleri nedeniyle birçok kez tutuklandı. 1919'da Rusya'ya sürüldükten uzun süre sonra tekrar ABD'ye döndü ve 1940'ta Toronto'da hayatını kaybetmesine rağmen ABD'ye gömüldü. Anarşist düşünceye yaptığı katkılarla yirminci yüzyıla damga vuran kadınlardan biri oldu.

Sevda Deniz Karali

1992'de İstanbul'da doğdu. Kartal Anadolu Lisesi Almanca bölümünden mezun olduktan sonra İngilizce tercümanlık okuduğu Yeditepe Üniversitesi Çeviribilim Bölümü'nü ikincilikle bitirdi. Karali, kitap çevirilerinin yanı sıra haber ve tiyatro oyunu çevirileri de yapmaktadır. Başlıca çevirileri arasında Michal Ajvaz'dan *Öteki Şehir* (Ayrıntı, 2017), Charlotte Perkins Gilman'dan *Sarı Duvar Kâğıdı* (İthaki, 2019) ve *Kadınlar Ülkesi* (İthaki, 2018) bulunmaktadır.

Çınar Yayınları: 247

Akıl Fikir: 7

Metinlerin özgün başlıkları:

-The Tragedy Of Woman's Emancipati

-Marriage And Love

-What I Believe

-The Social Aspects Of Birth Control

-Was My Life Worth Living?

-The Traffic In Women

© Çınar Yayınları, 2021

Yayın yönetmeni: Derviş Şenteki

İngilizce aslından çeviren: Sevda Deniz Karali

Editör: Özgün Muti

Düzeltili: Özlem Akcan

Kapak tasarımı: Cüneyt Çomoğlu

Sayfa tasarımı: Rüveyda Kul

1. basım: Haziran 2021, İstanbul

ISBN 978-975-348-531-9

Çınar Yayınları sertifika no: 40620

ÇINAR YAYINLARI

Ömer Avni M. Emektar S. No:18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL

Telefon: (0850) 277 04 15

Baskı: Pasifik Ofset

Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2

34310 Haramidere/İSTANBUL Tel: 0212 412 17 77 Sertifika No: 44451

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni alınmaksızın hiçbir şekilde kopyalanamaz, elektronik veya mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Çınar Yayınları, Kırmızı Kedi Yayınevi'nin tescilli markasıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

BENİM İNANDIĞIM

EMMA GOLDMAN

Çeviren: Sevdâ Deniz Karalı

İçindekiler

Kadın Özgürleşmesi Trajedisi • 7

Evlilik ve Aşk • 23

Benim İnandığım • 39

Doğum Kontrolün Sosyal Yanları • 59

Hayatım Yaşamaya Değer miydi? • 73

Kadın Ticareti • 93

KADIN ÖZGÜRLEŞMESİ TRAJEDİSİ

Bir itirafla başlayacağım: İnsan ırkı içerisindeki çeşitli grupların temeldeki farklılıklarından bahseden bütün siyasi ve ekonomik kuramlara rağmen, sınıf ve ırk ayrımlarına rağmen, kadın hakları ile erkek hakları arasındaki bütün yapay sınır çizgilerine rağmen, bu farklılıkların bir araya geleceği ve tek bir mükemmel bütünü oluşturacağı bir noktanın var olduğuna inanıyorum.

Bu vesileyle bir barış antlaşması sunuyor değilim. Zıt ve çelişen çıkarların zoruyla var edilen, bugün bütün kamusal hayatımızı ele geçirmiş olan genel sosyal düşmanlık, sosyal yaşantımızın yeniden örgütlenmesi ekonomik adalet ilkelerine dayalı gerçeklik haline getirildiğinde paramparça olacak.

Cinsiyetler ve bireyler arası barış ve uyum, insanların yüzeysel eşitlenmesine bağlı olmadığı gibi, bireysel davranışların ve alışılmadık özelliklerin ortadan kaldı-

rilmasını da gerektirmez. Bugün karşımıza çıkan ve en yakın geleceğin çözmesi gereken sorun, nasıl hem kendimiz olup hem diğerleriyle birlik içinde olacağımız, nasıl bütün insanlarla derin bir hissi paylaşıp yine de kendi karakteristik özelliklerimizi koruyacağımızdır. Bu bana, üzerinde kitle ile bireyin, gerçek demokratla gerçek bireyselliğin, erkek ve kadının düşmanlık ve muhalefet olmaksızın bir araya gelebileceği temelmış gibi geliyor. İlke şu olmamalı: Birbirinizi affedin. Aksine, birbirinizi anlayın, olmalı. Madame de Stael'in sıklıkla alıntılanan cümlesi, "*Her şeyi anlamak, her şeyi affetmek demektir,*" bana hiçbir zaman pek hitap etmedi; günah çıkarmaya dair bir izlenim bırakıyor sanki; kendiyle eş bir varlığı affetmek, ikiyüzlü bir üstünlük fikrini de barındırıyor. Kendine eş olan varlığı anlamak yeterli. Bu itiraf, kadın özgürleşmesi ve bunun bütün cinsiyete etkileri üzerine görüşlerimin temelini kısmen yansıtıyor.

Özgürleşmenin, en gerçek anlamıyla kadının insan olmasını mümkün kılması gerekiyor. Kadının içindeki, hakkını aramayı ve harekete geçmeyi arzulayan her şeyin en dolu ifadesine ulaşması gerekiyor; bütün yapay engellerin kırılması, daha yüce bir özgürlüğe giden yolun yüzyıllardır süren boyun eğmeye ve köleliğe dair bütün izlerinden arındırılması gerekiyor.

Kadının özgürleşmesi hareketinin asıl amacı buydu. Ne var ki şu âna dek elde edilen sonuçlar kadını soyutladı ve onun için büyük önem arz eden o mutluluğun

pınarlarını ondan çaldı. Yalnızca dışsal özgürleşme bile modern kadını o arabesk ağaçları ve çalılılarıyla, piramitleriyle, tekerlekleri ve çelenkleriyle Fransız ağaç yetiştiriciliğinin ürünlerini anımsatan yapay bir varlığa dönüştürdü; kendi içsel özelliklerinin ifadesiyle ulaşabilecek bir şekil dışında herhangi bir varlığa. Böylesine yapay yetiştirilmiş dişi cinsiyet bitkileri, özellikle de hayatımızın sözde entelektüel çevrelerinde bol miktarda bulunuyor.

Kadın için özgürlük ve eşitlik! O günlerin en soylu ve en cesur ruhlarından bazıları tarafından ilk defa dile getirildiğinde ne umutları, ne arzuları canlandırmıştı bu kelimeler. Güneş bütün ışığı ve ihtişamıyla yeni bir dünyanın üzerine doğacaktı; bu dünyada kadın, kendi kaderini yönlendirmede özgür olacaktı – önyargı ve cehaletin dünyasına karşı her şeyi riske atan öncü erkek ve kadınlardan o muazzam grubun büyük coşkusuna, cesaretine, azmine ve sonsuz çabalarına kesinlikle değen bir amaçtı bu.

Benim umutlarım da bu hedefe yönelik hareket ediyor, ancak kadın özgürleşmesinin, bugün yorumlandığı ve pratikteki şekliyle bu büyük sona erişmeyi başaramadığı düşüncesindeyim. Artık kadın, gerçekten özgür olmayı arzuluyorsa, kendisini özgürleştirme durumundan özgürleştirme gereksinimiyle de karşı karşıya. Bu kulağa paradoksal gelebilir, ne var ki yine de son derece doğru.

Kadın, özgürleşmesi yoluyla ne elde etti? Birkaç eyalette oy kullanma hakkı. Peki bu, birçok iyi niyetli

savunucunun öngördüğü gibi siyasi yaşantımızı arındırdı mı? Kesinlikle hayır. Yeri gelmişken belirteyim, yalın, mantıklı yargıları olan insanlar siyasetteki yozlaşma hakkında ilkokul çocuğu tavrıyla konuşmayı bırakmalı. Siyasetteki yozlaşmanın, çeşitli siyasi kişiliklerin ahlakıyla ya da ahlaklarının gevşekliğiyle hiçbir ilgisi yok. Bunun sebebi tamamen somut. Siyaset, ticaret ve sanayi dünyasının bir yansıması, ve bu dünyanın ilkeleri de şöyle: “Almak, vermekten daha kutsaldır”; “Ucuza al, pahalı sat”; “Her şey karşılıklıdır.” Kadının, elindeki oy kullanma hakkıyla bile siyaseti arındırabilmesine dair hiç umut yok.

Özgürleşme kadına, erkekle ekonomik eşitliği getirdi; yani kadın kendi mesleğini ve işini seçebiliyor; ne var ki geçmiş ve günümüzdeki fiziksel eğitimi ona erkekle rekabet edeceği gerekli gücü sağlamadığından genellikle pazar değerine ulaşabilmek için tüm enerjisini tüketmek, canlılığını yitirmek ve şartlarını sonuna kadar zorlamak zorunda kalıyor. Bunu da çok azı başarıyor çünkü kadın öğretmenlerin, doktorların, avukatların, mimarların ve mühendislerin erkek meslektaşlarıyla aynı güven duygusuyla karşılanmadığı ve eşit ücret almadığı bir gerçek. Bu çekici eşitliğe ulaşabilenlerse bunu genellikle fiziksel ve ruhsal sağlıkları pahasına yapıyor. İşçi kız ve kadınlar topluluğuna gelince, evdeki darlık ve özgürlük eksikliğinin yerini fabrikanın, merdivenaltı atölyelerin, mağazaların ya da bir ofisin darlığı ve özgürlük eksikliği aldığında bağımsızlık ne derece

kazanılmıştır ki? Üstelik, yorucu bir iş gününün ardından birçok kadının sırtına, “evim evim güzel evim”e –soğuk, kasvetli, düzensiz, itici eve– bakma yükü de ekleniyor. Ne muhteşem bir bağımsızlık ama! Yüzlerce kızın tezgâhın, dikiş makinesinin ya da daktilonun başındaki “bağımsızlıklarından” bezip ilk evlilik teklifini kabul etmeye gönüllü olmasına şaşmamalı. Onlar da tıpkı ebeveyn egemenliğinin boyunduruğundan kurtulmayı arzulayan orta sınıftan kızlar gibi hazırlar evlenmeye. Yalnızca ufacık bir geçim parası kazanmayı sağlayan sözde bağımsızlık o kadar çekici, o kadar ideal değil ki, kadının evlilik için her şeyini feda etmesi beklenebiliyor. Sonuçta bizim en övülen bağımsızlığımız, kadının doğasını, sevmeye içgüdüsünü ve annelik içgüdüsünü körleştirmeye ve boğmaya yönelik yavaş bir süreç.

Yine de işçi kızların konumu, öğretmen, doktor, avukat, mühendis vs. gibi hayatın daha kültürlü meslek alanlarındaki daha şanslı görünen, iç yaşamları giderek boşalıp ölürken ağırbaşlı, düzgün bir görünüşü korumak zorunda kalan kız kardeşlerine kıyasla çok daha doğal ve insani aslında.

Kadın bağımsızlığı ve özgürleşmesine dair mevcut kavramın darlığı; sosyal dengi olmayan bir erkeğe sevgi duyma çekincesi; aşkın, özgürlüğünü ve bağımsızlığını elinden alacağı korkusu; aşkın ya da annelik mutluluğunun tek yapacağı şeyin mesleğini tam icra etmesini engellemek olacağı dehşeti – bütün bunlar bir araya gelerek özgürleşmiş modern kadını, hayatın, bütün o

insanı aydınlatan büyük kederleri ve derin, büyüleyici mutlulukları ile kendisine değmeden ya da ruhunu sarmadan akıp geçtiği mecburi bir rahibeye dönüştürüyor.

Özgürleşme, taraftarlarının ve yandaşlarının çoğunluğu tarafından anlaşıldığı kadarıyla, gerçek kadının, sevgilinin, annenin derin duygularında saklı sınırsız sevgiyi ve coşkuyu, özgürlük içine sığdıramayacak kadar dar bir alan.

Kendini geçindiren ya da ekonomik olarak özgür kadının trajedisi, çok fazla değil çok az tecrübeden kaynaklanıyor. Geçmiş nesillerdeki kız kardeşlerini, dünya ve insan doğasına yönelik bilgileri konusunda ardında bıraktığı doğru; yalnızca bu sebepten hayatın özünün, tek başına bile insan ruhunu zenginleştirebilen, olmaması durumunda kadınların çoğunluğunun profesyonel otomatlara döndüğü hayatın özünün eksikliğini derinden hissediyor.

Kaçınılmaz olarak böyle bir noktaya gelineceği, ahlak alanında, erkeğin tartışmasız egemenliği zamanından kalma, çürümekte olan birçok kalıntının hâlâ bulunduğu fark edenler tarafından öngörülmüştü; ve hâlâ faydalı görülen kalıntılar bunlar. Daha da önemlisi, özgürleşenlerin büyük bir kısmı bunlar olmaksızın geçinemiyor. Mevcut kuruluşların yok edilmesini ve daha gelişmiş, daha mükemmel olanıyla değiştirilmesini hedefleyen bütün hareketlerin, teoride en radikal fikirleri destekleyen ama yine de günlük uygulamalarında ortalama bir kültürsüz kişi gibi davranan, saygınlarmış

numarası yapıp rakiplerinin iyi görüşlerini alabilmek için haykıran takipçileri var. Örneğin mülkiyetin hırsızlık olduğu fikrini savunan ama birisi onlara üç beş iğne değerinde borçlansa öfkelenecek sosyalistler, hatta anarşistler var.

Aynı kültürsüz kişi, kadın özgürleşmesi hareketinde de bulunabilir. Sansasyonel gazeteciler ve yavan edebiyatçılar, iyi vatandaşla ruhsuz yoldaşının bile tüylerini diken diken edecek şekillerde resmetti özgürleşmiş kadını. Kadın hakları hareketinin her üyesi, ahlakı kesin olarak hiçe sayısıyla adeta bir George Sand olarak resmedilmişti. Onun için kutsal hiçbir şey yoktu. Erkek ile kadın arasındaki ideal ilişkiye saygı duymuyordu. Kısacası özgürleşme, toplum, din ve ahlaka bakılmaksızın, yalnızca şehvet ve günahla dolu, umursamaz bir hayat anlamına geliyordu. Kadın hakları savunucuları böylesi bir temsile çok öfkelenip espri anlayışları da bulunmadığından, bütün enerjilerini aslında resmedildikleri kadar kötü olmadıklarını, aksine tam tersi olduklarını kanıtlamaya harcadılar. Elbette kadın, erkeğin kölesi olmaya devam ettikçe iyi ve saf olamazdı, ama şimdi özgür ve bağımsız olduğundan ne kadar iyi olabileceğini, yaratacağı etkinin toplumdaki tüm kuruluşlar üzerinde arındırıcı bir etkisi olacağını kanıtlaması gerekiyordu. Kadın hakları hareketinin eski zincirlerin çoğunu kırdığı doğru, ama aynı zamanda yenilerini de yarattı. Gerçek özgürleşmenin yüce hareketi, özgürlüğün gözünün içine bakabilecek yüce bir kadın ırkıyla karşılaşmadı.

Onların dar, tutucu görüşleri erkeği rahatsızlık veren, şüpheli bir karakter olarak görüp duygusal yaşamlarından sürdü. Erkek, hiçbir şekilde katlanılamayacak biri oldu, belki yalnızca bir çocuğun babası olduğu durum hariç, o da yalnızca bir çocuk baba olmadan dünyaya gelemediği için. Neyse ki en katı tutucular bile anneliğe dair o doğuştan gelen özlemi öldürecek kadar güçlü olmayacaklar asla. Kadının özgürlüğü, erkeğin özgürlüğüyle yakından ilişkilidir, yine de sözde özgürleşmiş kız kardeşlerimin çoğunun, özgürlük içinde doğmuş bir çocuğun, etrafındaki her insanın, yani kadının olduğu kadar erkeğin de sevgisine ve bağlılığına ihtiyaç duyduğu gerçeğini göz ardı ettiğini görüyorum. Ne yazık ki modern erkek ile kadının hayatlarında büyük bir trajedi yaratan da insan ilişkilerine dair bu dar görüş.

Yaklaşık on beş yıl önce usta Norveçli Laura Marholm'un kaleminden *Kadın, Bir Karakter Çalışması* isimli bir eser çıktı. Mevcut kadın özgürleşmesi kavramının boşluğuna ve darlığına, ve bunun kadının iç yaşantısına yaptığı trajik etkiye dikkat çeken ilk kişilerdendi o. Laura Marholm eserinde uluslararası ün kazanmış birkaç yetenekli kadının kaderinden bahsediyor: bir dâhi olan Eleonora Duse; büyük matematikçi ve yazar Sonya Kovalevskaja; sanatçı ve doğa şairi, çok genç yaşta ölen Marie Bashkirtzeff. Böylesine olağanüstü zihniyetteki bu kadınların yaşamlarına dair yapılan tanımların her birinde dolu, dengeli, tamamlanmış, güzel bir hayata dair tatmin edilmemiş bir açlık ve bu

hayatın yokluğundan kaynaklanan huzursuzluğun ve yalnızlığın belirgin izleri bulunuyor. Bu ustaca çizilmiş psikolojik taslaklarda insan şunu görmeden edemiyor: Kadının zihinsel gelişimi ne kadar yüksek olursa, kendisinde yalnızca cinsiyeti değil, karakterinden tek bir özelliği bile yitiremeyecek ve yitirmemesi de gereken insanı, dostu, yoldaşı ve güçlü bireyi görecektir uyumlu bir eş bulma ihtimali de o kadar düşük oluyor.

Kendi kendine yetişi, dişi cinsiyete karşı takındığı gülünç derecede üstünlük havasıyla ortalama bir erkeğin, Laura Marholm'un eserinde tanımlanan kadına uyması imkânsızdır. Onda zihniyetinden ve dehasından başka hiçbir şey göremeyen ve kadın doğasını uyandırmayı başaramayan bir erkek de bu kadın için aynı şekilde imkânsızdır.

Zengin bir zekâ ile iyi bir ruh genellikle derin ve güzel bir kişilik için gerekli özellikler olarak düşünülmüştür. Modern kadının durumunda ise bu özellikler kadının varlığının tam olarak savunulmasına bir engel teşkil eder. İncil'e dayanan, "ölüm bizi ayırana dek" temelli eski evlilik şekli, erkeğin kadın üzerindeki egemenliğini, erkeğin heveslerine ve emirlerine tam olarak boyun eğmesini, ve tamamen onun adına ve desteğine bağlı olmasını savunan bir kurum olarak yüz yıldan fazla bir süredir suçlanıyor. Eski evlilik ilişkisinin kadını yalnızca erkeğin kölesi ve çocuklarının annesi işleviyle sınırladığı defalarca kanıtlandı. Yine de birçok özgürleşmiş kadının, evlilik olmayan bir hayatın darlığına karşılık,

bütün eksiklerine rağmen evliliği tercih ettiğini görüyoruz; bu darlığın ve dayanılmazlığın sebebi ise kadının doğasını sınırlandıran ve bağlayan ahlaki ve sosyal önyargıların zincirleridir.

Kendini geliştirmiş birçok kadının dahi böylesine tutarsız oluşunun açıklaması, onların aslında özgürleşmenin anlamını hiçbir zaman tam olarak kavrayamamış olmalarında bulunabilir. Onlar, tek gerekenin dıştaki zorbalardan bağımsızlaşmak olduğunu düşünüyorlardı; hayata ve gelişime – etik ve sosyal düzene – çok daha zararlı olan iç zorbalarsa kendi kendilerini halletmeye bırakıldı; ve hallettiler de. Tıpkı büyük annelerimizin akıllarında ve kalplerinde oldukları gibi, kadın özgürleşmesinin en aktif destekçilerinin bile akıllarında ve kalplerinde çok güzel yaşayıp gidiyorlar.

Bu iç zorbalar, kamuoyu şeklinde de olabilir *annem ne der* şeklinde de, ya da erkek kardeşim, babam, halam, ya da herhangi bir akrabam: Grundy Hanım ya da Comstock Bey, iş verenim ya da eğitim kurulu ne der? Bütün bu başkalarının işine karışan insanlar, ahlak polisleri, insan ruhunun gardiyanları, onlar ne der? Kadın bütün bunlara karşı gelmeyi, ayakları üzerinde sağlam basmayı, sınırsız özgürlüğünde ısrar etmeyi ve ister hayatın en büyük hazinesi olan erkeği sevmeye çağırsın, ister en görkemli ayrıcalığı olan çocuğu dünyaya getirmeye; kendi doğasının sesini dinlemeyi öğrenmedikçe özgürleştiğini söyleyemez. Kaç özgürleşmiş kadın aşkın sesinin onları çağırdığını, göğüslerinde çılgınca attığını,

duyulmayı, tatmin edilmeyi talep ettiğini kabul edebilecek kadar cesur?

Fransız yazar Jean Reibrach, *La Nouvelle Beauté* (Yeni Güzellik) romanında ideal, güzel, özgürleşmiş kadının resmini çizmeye yelteniyor. Bu ideal, genç bir kızın, bir doktorun bedeninde şekillendiriliyor. Kadın bebeklerin nasıl beslenmesi gerektiği konusunda son derece zeki ve bilgece konuşuyor; şefkatli biri, fakir annelere de ücretsiz iğne yapıyor. Genç bir erkek tanıdığıyla geleceğin hijyen koşullarından, bazı basil ve mikropların taş duvar ve zemin kullanılarak, halı ve duvar kumaşlar kaldırılarak kurtulunabileceğini konuşuyor. Elbette çok sade ve pratik giyimli bir kadın, çoğunlukla da siyahlara bürünmüş durumda. İlk buluşmalarında bu özgürleşmiş arkadaşının bilgeliğinden korkup geri çekilen genç adam, yavaş yavaş onu anlamaya başlıyor ve günlerden güzel bir gün, onu sevdiğini fark ediyor. İkisi de genç, kadın şefkatli ve güzel; her ne kadar kılık kıyafeti hiç değişmese de görünüşü o tertemiz beyaz yakası ve manşetleriyle yumuşatılmış durumda. İnsan, adamın ona olan aşkından kadına bahsetmesini bekleyebilir, ne var ki adam böyle romantik saçmalıklara kalkışan biri değil. Şiir ve aşkın heyecanı kapatıyor kadının saf güzelliğinin karşısında kızaran suratlarını. Adam doğasının sesini susturuyor ve olduğu gibi doğru kalmayı sürdürüyor. Kadın da her zaman katı, her zaman mantıklı, her zaman terbiyeli davranıyor. Korkarım şayet bir birliktelik kursalardı genç adam donarak ölme

riskine atılacaktı. İtiraf etmeliyim ki bu yeni güzellikte güzel hiçbir şey göremiyorum; kendisi de tıpkı hayal ettiği taş duvarlar ve zemin gibi soğuk zira. Doğruluk ve ölçölüp biçilmiş görgü kurallarındansa romantik çağların aşk şarkılarını tercih ederim ben, Don Juan ve Madam Venüs'ü, ayın ısıdığı bir gecede bir merdiven ve bir halatla âşıkların kaçışını, ardından gelen babanın lanetini, annenin feryatlarını, komşuların ahlakla ilgili yorumlarını tercih ederim. Aşk, sınır olmadan vermeyi ve almayı bilmiyorsa o aşk değil, eksiyle artının altını çizmekten hiç geri kalmayan bir alışverıştır.

Günümüzde özgürleşmenin en büyük eksikliklerinden biri yapay resmiyetinde ve dar saygınlığında yatar; bu da kadının ruhunda, yaşam çeşmesinden içmesine izin vermeyen bir boşluk yaratır. Bir keresinde, çocuklarının mutluluğu ve sevdiklerinin rahatlığı için daima tetikte olan eski moda anne ve ev sahibesi ile tamamen yeni kadın arasında, bu yeni kadın ile ortalama, özgürleşmiş kız kardeşi arasındakine kıyasla çok daha derin bir ilişki olduğuna değinmiştim. Özgürleşme taraftarları beni hemen kazığa layık bir kâfir bellediler. Kör coşkuları, eski ile yeni arasında yaptığım karşılaştırmamın yalnızca şunu kanıtlamak için olduğunu görmelerine müsaade etmedi: büyük annelerimizin çoğunda, bugün üniversiteleri, öğrenim yerleşkelerini, birçok ofisi dolduran özgürleşmiş, profesyonel kadının çoğunluğunda olduğundan daha büyük bir coşku, daha çok espri anlayışı ve zekâ, kesinlikle daha büyük bir doğallık, iyi

kalplilik ve sadelik vardı. Ama bu, geçmişe dönmeyi dilemek anlamına gelmediği gibi kadını eski alanına, mutfğa ve çocuk odasına mahkûm etmek anlamına da gelmiyor.

Kurtuluş, daha aydınlık ve daha berrak bir geleceğe doğru yapılan enerjik ilerleyişte yatıyor. Eski gelenekleri ve alışkanlıkları bağımsız bir şekilde geride bırakıp büyümemiz gerekiyor. Kadın özgürleşmesi hareketi, bu doğrultudaki ilk adımı henüz attı. Bir adım daha atabilmek için güç toplayacağı umuluyor. Oy hakkı ya da eşit vatandaşlık hakları mantıklı talepler olabilir, fakat asıl özgürleşme ne oy sandıklarında başlıyor ne de mahkemelerde. Asıl özgürleşme, kadının ruhunda başlıyor. Tarih bize, baskı gören bütün sınıfların efendilerinden gerçek anlamda özgürleşmelerinin kendi çabaları sayesinde olduğunu söylüyor. Kadının bu dersi alması, özgürlüğünün, özgürlüğünü elde etme gücünün ulaştığı yere kadar ulaşabileceğini fark etmesi gerekiyor. Bu nedenle içsel yeniden doğuşuyla başlaması, önyargıların, geleneklerin ve âdetlerin ağırlığından kendini kurtarması çok daha önemli. Hayattaki her uğraşta eşit haklara sahip olma talebi doğru ve adildir ama en nihayetinde, en hayati önem taşıyan hak, sevmek ve sevilme hakkıdır. Gerçekten de kısmi özgürleşme tam ve gerçek bir kadın özgürleşmesine dönüşecekse sevmek, sevgili ve anne olmanın köle veya bağılı olmakla eş anlamlı olduğuna dair saçma fikirden arınması gerekecek. Cinsiyetlerin ikiliğine ya da erkek ile kadının iki

düşman dünyayı temsil ettiğine dair o absürt fikirden kurtulması gerekecek.

Küçüklük ayırır, genişlikse birleştirir. Gelin, geniş ve büyük olalım. Gelin, karşımıza çıkan küçük, önemsiz şeylerin büyüklüğü yüzünden hayati önem taşıyan şeyleri göz ardı etmeyelim. Cinsiyetlerin ilişkisine dair doğru bir algı, fatihi ve fethedileni kabul etmez; yalnızca tek bir yüce şey bilir o; kendini daha zengin, daha derin, daha iyi kılmak için kendini sınırsızca vermeyi. Boşluğu yalnızca bu doldurabilir ve kadın özgürleşmesi trajedisini mutluluğa, sınırsız mutluluğa yalnızca bu dönüştürebilir.

EVLİLİK VE AŞK

Evlilik ve aşka dair yaygın düşünce, eş anlamlı şeyler olduğu, aynı amaçtan ortaya çıktıkları ve aynı insan ihtiyaçlarını karşıladıkları yönünde. Çoğu yaygın düşünce gibi bu da gerçeklere değil batıl inançlara dayanıyor.

Evlilik ve aşkın hiçbir ortak noktası yoktur; kutuplar kadar ayrılarıdır birbirlerinden; hatta birbirlerinin zıttıdır. Bazı evliliklerin aşkın sonucu olduğu şüphesiz. Fakat bu da, aşk kendini yalnızca evlilikte gösterebildiğinden değil; daha ziyade çok az insan geleneklerden tamamen kopabildiğinden. Günümüzde evliliği saçmalıktan başka bir şey olarak görmeyen, yine de el âlem ne der düşüncesi sebebiyle ona boyun eğen çok fazla erkek ve kadın var. Her hâlükârda, bazı evliliklerin aşka dayalı olduğu ve bazı durumlarda aşkın evlilik hayatında da devam edebildiği doğru olsa da, bana kalırsa bu evlilikten bağımsız olarak gerçekleşen bir durum, evlilik yüzünden değil.

Öte yandan, aşkın evlilikten kaynaklandığı tamamen yanlış. Nadiren de olsa, bir çiftin evlendikten sonra birbirlerine âşık oldukları mucizesi duyulmuştur, ne var ki yakından incelendiğinde bunun yalnızca kaçınılmaz olana uyum sağlamak olduğu ortaya çıkar. Birbirine alışmak, aşkın kendiliğinden oluşundan, yoğunluğundan ve güzelliğinden çok ayırdır ve bunlar olmadan da evlilik samimiyeti hem kadın hem erkek için aşağılayıcı bir hâl alır.

Evlilik, öncelikli olarak ekonomik bir düzenleme, bir sigorta anlaşmasıdır. Sıradan bir hayat sigortası anlaşmasından tek farkı daha bağlayıcı ve daha zahmetli oluşudur. Yapılan yatırıma kıyasla önemsiz derecede küçük bir getirisi vardır. Bir sigorta poliçesi yaptıran insan, ödemesini dolar veya sentle yapar ve ödemelere devam etmeme özgürlüğüne sahiptir. Fakat şayet kadının primi kocasıysa, ödemesini adıyla, mahremiyetiyle, özsaygısıyla, “ölüm bizi ayırana dek” cümlesinde olduğu gibi doğrudan hayatıyla yapar. Dahası, evlilik sigortası onu yaşam boyu bağlılığa, bir parazitliğe, birey olarak olduğu kadar sosyal olarak da büsbütün faydasızlığa mahkûm eder. Erkek de payına düşeni öder, fakat onun alanı daha geniş olduğundan evlilik onu, kadını sınırladığı kadar sınırlamaz. Erkek kendini daha ziyade ekonomik anlamda zincirlenmiş hisseder.

Bu nedenle Dante'nin cehennem hakkındaki cümlesi, evliliğe de aynı kuvvetle uygulanabilir: *“Her kim buraya girerse, bütün ümitlerini terk etsin.”*

Evliliğin bir başarısızlık olduğunu yalnızca aptallar inkâr eder. Evliliğin ne denli acı bir başarısızlık olduğunu anlamak için yalnızca boşanma istatistiklerine şöyle bir göz atmaları yeterlidir. Cahillerin klişe iddialarından boşanma kanunlarının ihmalkârlığı ve kadınların giderek artan gevşekliği de şunlardan sorumlu değildir: Öncelikle, her on iki evlilikten biri boşanmayla sonlanıyor; ikincisi, 1870 yılından beri boşanmalar, her yüz binlik topluluk için 28'den 73'e yükseldi; üçüncüsü, bir boşanma gerekçesi olarak zina oranı 1867 yılından bu yana %270,8 oranında arttı; dördüncüsü, terk edilmenin yükselme oranı ise %369,8.

Bu korkunç rakamlara, bu konuyu aydınlatan daha birçok dramatik ve edebi madde ekleyebiliriz. Robert Herrick, *Together* eserinde; Pinero, *Mid-Channel*'da; Eugene Walter *Paid in Full* eserinde ve daha birçok yazar evliliğin yavanlığını, tekdüzeliğini, çıkarıcılığını ve yetersizliğini bir uyum ve anlayış unsuru olarak tartışıyor.

Düşünceli sosyal öğrenci, bu olayın yaygın, yüzeysel bahanesinden memnun kalmamalıdır. Onun yapması gereken, evliliğin neden bu denli talihsiz olduğunu anlamak üzere cinsiyetlerin yaşamının daha derinine inmektir.

Edward Carpenter, her evliliğin arkasında iki cinsiyetin yaşam boyu sahip olduğu çevrenin bulunduğunu söyler; bu çevreler birbirinden öyle farklıdır ki erkek ile kadının birbirlerine yabancı kalmaları gerekir. Batıl inançtan, gelenekten ve alışkanlıktan örülmüş aşılmaz

bir duvarla bölündüğündeyse evlilikte birbirlerine dair bilgi edinme ve birbirlerine saygı duyma olasılığı da kalmaz ve bunlar olmadan da bütün birliktelikler başarısız olmaya mahkûmdur.

Bütün sosyal sahteliklerden nefret eden Henrik Ibsen, bu büyük gerçeği fark eden belki de ilk kişidir. Nora kocasını terk eder ama bunun sebebi –aptal eleştirmenlerin sandığı gibi– sorumluluklarından yorulması ya da kadın haklarına ihtiyaç duyduğunu hissetmesi değil, sekiz yıldır bir yabancıyla yaşadığını ve onun çocuklarını doğurduğunu fark etmesidir. İki yabancı arasındaki yaşam boyu süren yakınlıktan daha küçük düşürücü, daha onur kırıcı bir şey olabilir mi? Kadının erkek hakkında hiçbir şey bilmesine gerek yoktur; geliri hariç. Kadın hakkında bilinecekler gelince –zaten hoş bir görüntüsü olması dışında bilinecek ne vardır ki? Kadının ruhu olmadığı, onun yalnızca erkeğin bir ilavesi olduğu, çok güçlü olduğu için kendi gölgesinden bile korkan beyefendiye rahatlık olsun diye kaburgasından yaratıldığı dini efsanesinden hâlâ kurtulmuş değiliz.

Belki de kadının üretildiği malzemenin kalitesizliğidir onun değersizliğinden sorumlu olan. Sonuçta kadının ruhu yoktur –o halde hakkına bilinecek ne olabilir ki? Ayrıca kadının ne kadar az ruhu olursa bir eş olarak da o kadar kıymetli olur ve kendini kocasına o kadar istekli adar. Evlilik enstitüsünü bu kadar uzun süre sağlam tutan da erkeğin üstünlüğüne bu köle gibi rıza oluşturmaktır. Artık kadın kendini bulduğundan, artık

efendinin lütfunun dışında bir varlık olarak kendinin giderek farkına vardığından kutsal evlilik enstitüsü giderek zayıflamaktadır, ve hiçbir duygusal ağıt da bunu durduramaz.

Neredeyse bebekliğinden bu yana her kıza evliliğin nihai amacı olduğu söylenir; bu nedenle çalışmaları ve eğitimi de bu amaca yöneltilmiş olmalıdır. Kesim için şişmanlatılan, gıkı çıkmayan bir hayvan gibi kız da buna hazırlanır. Fakat, ne tuhaftır ki, bir eş ve anne olarak işlevi hakkında, sıradan bir zanaatkârın kendi zanaatını bildiğinden bile çok daha az şey bilmesine izin verilir. Saygın bir kızın evlilik ilişkileri hakkında bir şey bilmesi uygunsuz ve kirli görülür. Ah, saygınlığın tutarsızlığı da burada işte, çünkü kirli bir şeyi kimsenin sorgulayamayacağı veya eleştiremeyeceği en saf, en kutsal anlaşma haline getirmesi için evlilik yeminine ihtiyaç duyar. Ne var ki evliliğin bütün sıradan destekçilerinin davranışı da tam olarak budur. Müstakbel eş ve anne, bu rekabetçi alandaki tek varlığından, cinsiyetinden tamamen habersiz bırakılır. Böylece bir erkekle ömür boyu sürecek bir ilişkiye adım attığında, en doğal ve en sağlıklı içgüdü olan sekse karşı sonsuz bir şaşkınlık, iğrenme ve öfke içinde bulur kendini. Evlilikteki mutsuzluğun, sefilliğin, sıkıntının ve fiziksel acının büyük bir bölümünün seks konularındaki, büyük bir erdemmiş gibi yüceltilen korkunç cehaletten kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca birden fazla yuvanın da bu içler acısı gerçek yüzünden yıkıldığını söylemem kesinlikle abartı olmaz.

Ne var ki, devletin ya da kilisenin onayı olmadan seks gizemini çözecek kadar özgür ve cesur davranırsa kadın, “iyi” bir adamın karısı olmaya kesinlikle uygun olmadığı şeklinde ayıplanacaktır, ki bu adamın iyiliği de yalnızca boş bir beyin ile bolca paradan oluşmaktadır. Sağlıklı, yetişkin bir kadının, hayat ve tutkuyla dolu bir kadının, “iyi” bir adam gelip de onu kendine eş olarak alana kadar doğanın talebini inkâr etmesi, en yoğun açlığını bastırması, sağlığını kötüleştirilmesi ve ruhunu incitmesi, imgelemenin gelişmesini engellemesi ve seks tecrübesinin derinliği ve ihtişamından kaçınması gerektiği fikrinden daha korkunç bir şey olabilir mi? Evliliğin tanımını tam olarak budur. Böylesine bir anlaşma, başarısızlıktan başka bir son bulabilir mi? Bu, evliliğin onu aşktan farklı kılan, oldukça önemli unsurlarından biridir.

Bizim devrimiz işe yararlığın devri. Romeo ve Juliet’in aşk için babalarının gazabını göze aldığı, Gretchen’in aşk için kendini komşuların dedikodusuna maruz bıraktığı zamanlar kalmadı artık. Ola ki, nadiren görölse de, gençler kendilerini romantizmin lüksüne kaptırırsa hemen büyüklerinin gözetimine alınıyor, “makul” olana kadar da delik deşik ediliyorlar.

Kıza yavaş yavaş öğretilen ahlaki ders, bir adamın onu kendine âşık edip etmemesi değil, “Ne kadar?” sorusudur. İşlevci Amerikan hayatının en önemli ve tek Tanrısı şudur: Erkek geçimini sağlayabiliyor mu? Eşini geçindirebilir mi? Evliliğin tek gerekçesi bu. Ve bu, kı-

zın bütün düşüncelerine giderek nüfuz ediyor; hayalleri artık ay ışığına ve öpücüklere, kahkahalara ve gözyaşlarına dair olmuyor; artık alışverişleri ve indirimli eşya tezgâhlarını düşünüyor. Bu ruh fakirliği ve sefaleti, evlilik enstitüsünün özünde var olan unsurlardır. Devlet ve kilise de başka bir ideale izin vermez zaten, çünkü erkek ve kadınları kontrol edebilmesini gerekli kılan budur.

Aşkı dolarlardan ve sentlerden üstün tutan insanların var olmaya devam ettiği şüphesiz. Bu özellikle de ekonomik gereksinimlerin kendi kendini geçindirmeye zorladığı sınıf için geçerli bir durum. Kadının konumundaki, bu önemli unsurla biçimlenen devasa değişim, kadın sanayi alanına gireli çok kısa bir süre olduğunu düşündüğümüzde gerçekten de olağanüstü geliyor. Altı milyon kadın gündelikçi işçi olarak çalışıyor; altı milyon kadın, hepsi de erkeklerle eşit haklara sahip; sömürölmek, hırsızlığa uğramak, grev yapmak, hatta aç kalmak için. Başka bir şey var mıydı, efendimiz? Evet, altı milyon gündelikçi işçi kadın hayatın her alanında artık, en yüksek bilgi işçiliğinden madenlere ve demiryollarına kadar; evet, dedektifler ve polisler arasında bile varlar. Özgürleşme tamamlanmış olmalı o halde.

Bütün bunlara rağmen kadın gündelikçi işçi kalabalığının çok çok azı işlerine erkeklerin baktığı gibi, kalıcı bir durum olarak bakabiliyorlar. Erkek ne kadar yorgun düşmüş de olsa kendisine bağımsız olması, kendi kendini geçindirebilmesi öğretilmiş biri o. Ah, elbette biliyorum bu ekonomik çarkımızda kimsenin gerçekten

bağımsız olamayacağını ama yine de en zavallı erkek örneği bile bir parazit olmaktan nefret eder; en azından öyle bilinmekten.

Kadın ise bir işçi olarak konumunu geçici, aldığı ilk teklifte kenara atılabilecek bir şey olarak görür. Bu nedenle kadınları örgütlemek, erkekleri örgütlemeye kıyasla sonsuz derecede daha zordur. “Neden bir sendikaya katılayım ki? Evlenip bir yuva kuracağım.” Bebekliğinden beri ona nihai çağrısı olarak öğretilen bu değil midir zaten? Kısa sürede öğrenir ki ev, her ne kadar fabrika kadar büyük bir hapishane olmasa da daha sağlam kapılara ve demirlere sahiptir. Muhafızı da öyle sadıktır ki gözünden hiçbir şey kaçmaz. En trajik kısım, yuva kadını ücretli kölelikten kurtarmaz, yalnızca görevlerini artırır.

“İşçilik ve ücretler ile nüfusun yoğunluğu” üzerine bir komiteye sunulan son istatistik rakamlarına göre yalnızca New York’ta bile ücretli işçilerin yüzde onu evli, yine de dünyanın en az para kazandıran işçiliğini yapmaya devam etmek zorundalar. Bu korkunç durumun üzerine bir de ev işi angaryasını ekleyince yuvanın koruması ve görkeminden geriye ne kalıyor? Aslına bakılırsa orta sınıftan bir kız bile evlilikte kendine ait bir yuvası olduğundan bahsedemez çünkü onun alanını yaratan erkektir. Kocasının kaba ya da sevgi dolu biri olmasının önemi yoktur. Kanıtlamak istediğim, evliliğin kadına yalnızca kocasının lütfu üzerine bir yuva garanti edebilmesidir. Kadın, adamın yuvasında yaşar,

yıllar boyunca, ta ki hayatı ve insan ilişkileri de tıpkı çevresi gibi düz, dar ve donuk bir hâl alana kadar. Dırdırcı, önemsiz, kavgacı, dedikoducu, katlanılmaz birine dönüşüp erkeği evden kaçırmaya da şaşmamalı. Kadın istese de kendisi gidemez çünkü; gidebileceği bir yer yoktur. Ayrıca, bütün yetilerini tamamen teslim ettiği kısa süreli bir evlilik hayatı bile ortalama bir kadını dış dünyaya karşı tamamen aciz kılar. Görünüşünde kayıtsız, hareketlerinde beceriksiz, kararlarında bağımlı, yargısında korkak bir yük, bir can sıkıntısı haline gelir, ki çoğu erkek de bundan nefret ve tiksinti duyar. Bir çocuğun dünyaya getirilmesi için mükemmel derecede telkin edici bir ortam, değil mi?

Zaten çocuk, evlilik olmasa nasıl korunabilir ki? Sonuçta göz önünde bulundurulana en önemli şey bu değil midir? Ne sahtekârlık, ne ikiyüzlülük ama! Evlilik çocuğu koruyor, diyorlar ama binlerce çocuk muhtaç ve evsiz halde. Evlilik çocuğu koruyor, diyorlar ama kimsesizler yurtları ve ıslahevleri dolmuş taşıyor; Çocuk Esirgeme Kurumu, küçük kurbanlarını “sevgi dolu” anne babalarından kurtarıp daha sevgi dolu insanların bakımına, Gerry Topluluğu’na¹ vermekle meşgul. Ne gülünç durum ama!

Evlilikte zorla güzellik olur mu? Kanunlar babayı tutuklar, mahkûm kıyafetine sokar onu ama bu, çocu-

1 New York Çocukları Koruma Topluluğu, dünyada çocukları korumak üzere kurulmuş ilk ajanstır. Gerry ismi, eş kurucularından biri olan Elbridge Thomas Gerry’den gelmektedir. (ç.n.)

ğun açlığını gidermiş midir hiç? Ebeveynin bir işi yoksa ya da baba kimliğini saklıyorsa, evlilik bu durumda ne yapabilir? Kanunları, adamı “adalet” karşısına çıkarmak üzere, onu kapalı kapılar ardına tıkmak üzere harekete geçirir; ne var ki adamın işçiliğinin karşılığı çocuğa değil devlete gider. Çocuğa tek kalan, babasından yediğı darbelerin o yakan hatırasıdır.

Kadının korunmasına gelince, evliliğın laneti işte burada yatar. Onu gerçekten koruduğı yoktur zaten ama düşüncesi bile öyle mide bulandırıcı, hayata öylesine bir ayıp ve hakarettir, insan gururunu öyle küçültücüdür ki bu asalak enstitüyü sonsuza dek mahkûm etmeye yeter.

Diğır paternal anlaşımaya benzer bu da –kapitalizme yani. Erkeğı doğuştan kazandığı haktan mahrum eder, büyümesini engeller, vücudunu zehirler, onu cehaletin, fakirliğın ve bağımlılığın içinde tutar, sonra da özsaygısının son kalıntısından geçinen hayırsever kuruluşlar açar.

Evlilik enstitüsü kadını bir asalak, tamamen bağımlı biri haline getirir. Hayata dair çabalarını zayıflatır, sosyal bilinçliliğini ortadan kaldırır, hayal gücünü felç eder, ardından da o görkemli korumasını dayatır, ki bu koruma aslında bir tuzak, insan karakterine bir alaydır.

Annelik, kadının doğasının en doygunluk verici yanıysa, aşk ve özgürlükten başka ne gibi bir korumaya ihtiyaç duyar ki? Evlilik bu doygunluğu kirletir, kırar ve yozlaştırır. Evlilik, yalnızca beni takip ettiğinde bir canı

dünyaya getirebilirsin, demez mi kadına? Onu idama mahkûm etmez, annelik hakkını ancak kendini satarak satın almayı reddederse onu küçümsemez ve ayıplamaz mı? Anneliğe müsaade edebilen yalnızca evlilik değil midir, her ne kadar nefret içinde, baskı altında elde edilmiş olsa da? Annelik özgür bir seçimle, aşkla, coşkuy-la, cüretkâr tutkuyla elde edilseydi de masum bir başa dikenli tacı geçirmez, o iğrenç lakap *piçi* kanlı harflerle kazımaz mıydı alnına? Evlilik, sahip olduğu iddia edilen tüm erdemlere sahip olsaydı, anneliğe karşı işlediği suç-lar onu aşk âleminde sonsuza kadar dışlardı.

Hayattaki en güçlü, en derin unsur olan, umudun, neşenin, coşkunun müjdecisi olan aşk; tüm kanunlara, tüm geleneklere karşı gelen aşk; insan kaderinin en öz-gür, en güçlü şekillendiricisi olan aşk; böylesine zorlayıcı bir güç, nasıl olur da devlet ve kilisenin doğurduğu o zavallı yabancı ota, evlilikle eş anlamlı olabilir?

Özgür aşk¹ mı? Sanki aşk özgür bir şeymiş gibi! Erkek, beyin satın aldı ama dünyadaki milyonlar aşkı satın almayı başaramadı. Erkek, bedenlere boyun eğdirdi ama dünyadaki hiçbir güç aşka boyun eğdirmeyi başaramadı. Erkek, medeniyetleri fethetti ama tüm orduları bir araya gelse de aşkı fethedemedi. Erkek, ruhu zincire vurup bağladı ama aşkın karşısında tamamen aciz kaldı. Yükseklerdeki tahtında, altınının emredebildiğince ihtişamın ve saltanatın arasında bile, aşk yanından geçip gittiğinde erkek hâlâ zavallı ve yalnızdır. Aşk gelir

1 Nikâhsız birliktelik. (ç.n.)

kalırsa, en sefil kulübe bile sıcaklıkla, hayatla ve renkle ışıldar. Çünkü aşkın, bir dilenciye kral yapabilecek sihirli güçleri vardır. Evet, özgürdür aşk; başka hiçbir ortamda var olamaz. Kendisini koşulsuzca, fazlasıyla, tamamıyla verir özgürlüğe. Aşk bir kere kök saldı mı hiçbir yasanın hiçbir kanunu, evrendeki hiçbir mahkeme onu topraktan söküp alamaz. Ola ki toprak kısırca, evlilik meyve vermesini nasıl sağlayabilir ki? Geçip giden yaşamın ölüme karşı son çaresiz mücadelesi gibidir bu.

Aşkın korumaya ihtiyacı yoktur; kendi kendinin korumasıdır o. Hayata sebep olan aşk olduğu sürece hiçbir çocuk terk edilmez ya da ilgiye aç, ölesiye aç kalmaz. Bunun doğru olduğunu biliyorum. Özgürlük içinde, sevdikleri erkeklerle birlikte anne olan kadınlar tanıyorum. Meşru doğmuş çocukların çok azı, özgür anneliğin sunabildiği ilgiye, korumaya ve adanmışlığa sahip olabiliyor.

Otorite savunucuları, avlarını elinden alır diye özgür anneliğin gelişinden ölesiye korkuyor. Savaşları kim savaşırdı çünkü? Refahı kim sağlardı? Kadın, rastgele çocuk doğurmayı reddetseydi polisler, gardiyanlar kim olurdu? “İrk, ırk!” diye bağıyor kral, başkan, kapitalist, papaz. İrk korunmalı, ama kadın yalnızca bir makineye indirgenmeli –evlilik enstitüsü de, kadının içinde uyanan tehlikeli seks dürtüsüne karşı yegâne emniyet valfimiz. Ama bu esaret durumunu deli gibi korumaya çalışmak boşuna. Kilisenin buyrukları, hükümdarların çılgın saldırıları boşuna, kanun kuvve-

ti dahi boşuna. Kadınlar, ne sefilliğin ne de köleliğin boyunduruğundan kurtulacak gücü de ahlaki cesareti de olmayan, hasta, zayıf, yıpranmış, acınası bir insan ırkının üretilmesine dahil olmak istemiyor artık. Onun yerine daha az, daha iyi çocuklar arzuluyor, sevgiyle ve özgür seçimleriyle doğurulmuş ve büyütülmüş çocuklar; zorla ya da evlilik öyle buyurduğu için değil. Sözde ahlakçılarımız, çocuğa karşı beslenen derin sorumluluk duygusunu, özgürlük içinde bir aşkın kadının göğsünde uyandırdığı o duyguyu henüz öğrenmiş değil. Kadın, yalnızca yıkım ve ölümün nefes aldığı bir atmosferde bir can dünyaya getirmektense anneliğin görkeminden sonsuza kadar vazgeçmeyi tercih eder. Ve şayet anne olursa da bunu çocuğa, varlığının sağlayabildiğinin en derinini ve en iyisini verebilmek için yapar. Çocukla birlikte büyüme onun ilkesi; yalnızca bu şekilde gerçek erkekliğin ve kadınlığın inşa edilmesine yardımcı olabileceğini bilir.

Ibsen, ustaca bir iş çıkararak Bayan Alving'i resmettiğinde özgür anneye dair bir önsezi sahibi olmuş olmalı. Bu kadın ideal bir anneydi, çünkü evliliği ve evliliğin bütün korkunçluklarını aşmıştı, çünkü zincirlerini kırmış, ruhunun özgürce süzülmesine izin vermişti ta ki değişmiş ve güçlü bir karakterle geri dönene kadar. Ne var ki hayatının neşesini, Oswald'unu kurtarmak için artık çok geçti ama güzel bir hayatın tek şartının özgürlük içinde bir aşk olduğunu anlamayacak kadar geç değildi. Tıpkı Bayan Alving gibi ruhani uyanmala-

rının bedelini kan ve gözyaşıyla ödemiş olanlar, evliliği bir dayatma, sığ, boş bir saçmalık olarak görüyor ve kabul etmiyorlar. Aşk ister kısacık bir zaman için sürsün ister sonsuza kadar, yeni bir ırk, yeni bir dünya için tek yaratıcı, ilham verici, yüceltici temelin o olduğunu biliyorlar.

Mevcut pigme devletimizde aşk gerçekten de çoğu insan için bir yabancı konumunda. Yanlış anlaşılmış ve dışlanmış olduğundan çok nadiren kök salabiliyor; saldığındaysa kısa süre sonra solup ölüyor. O narin yapısı, günlük ezilmelerin stresine ve gerginliğine dayanamıyor. Ruhu, sosyal kumaşımızın yapışkan dokusuna uyum sağlayamayacak kadar karmaşık. Ona ihtiyacı olan ama aşkın zirvesine yükselme kapasitesinden yoksun olanlarla birlikte ağlıyor, inliyor ve acı çekiyor.

Bir gün, bir gün erkekler ve kadınlar ayağa kalkacak, dağın zirvesine ulaşacak, büyük ve güçlü ve özgür olarak buluşacak ve almaya, katılmaya, aşkın altın ışınlarında yıkanmaya hazır olacak. Hangi düş, hangi hayal gücü, hangi romantik deha biraz olsun öngörebilir ki erkeklerin ve kadınların hayatında böylesine bir gücün sağlayabileceği ihtimalleri? Şayet dünya bir gün gerçek yoldaşlığı ve birliği doğuracaksa, ebeveyni evlilik değil aşk olacak.

BENİM İNANDIĞIM

“Benim inandığım”, yazar bozuntularının çoğu kez hedefi oldu. Öylesine insanın kanını donduran ve tutarsız hikâyeler dolaşmaya başladı ki hakkımda, Emma Goldman ismini duyunca sıradan bir insanın kalbinin hızla atmaya başlamasına şaşmamalı. Artık cadıların kazıkta yakıldığı ya da içlerindeki şeytani ruhu kovabilmek için işkenceye maruz bırakıldığı zamanda yaşamamamız çok kötü. Çünkü Emma Goldman, gerçekten bir cadı! Tamam, küçük çocukları yemediği doğru ama ondan daha kötü şeyler yapıyor. Hükümdarların aklına bombalar ve riskli işler sokuyor. H-i-i-i!

Halkın ben ve inançlarım hakkındaki izlenimi tam olarak böyle. Bu nedenle okurlarına en azından inançlarımın ne olduğunu öğrenme şansı sağlaması da tamamen *The World*’ün sayesinde.

İlerici düşünce tarihinin öğrencisi, ilk aşamalarındayken her fikrin yanlış tanıtıldığının, bu fikirlerin

yandaşlarının da iftiraya ve zulme maruz bırakıldığının son derece farkındadır. Büyük inançların ya da dürüst inananların ne denli az anlaşıldığını görebilmek için, İsa'nın öğrettiklerine inananların arenaya atıldığı ya da zindanlara kovalandığı iki bin yıl öncesine gitmeye gerek yok. İlerlemenin tarihi, uygun bulunmayan bir amacı benimseme cesaretini gösteren erkeklerin ve kadınların kanıyla yazılmıştır, tıpkı siyah erkeğin kendi bedeninde ya da kadının kendi ruhunda hak iddia etmesi gibi örneğin. O halde Yeni, çok eski zamanlardan beri muhalefetle ve ayıplamayla karşılaşılıyorsa benim inançlarım neden dikenli taçtan mahrum bırakılsın ki?

“Benim inandığım”, bir sondan ziyade bir süreç. Sonlar tanrılar ve hükümetler içindir, insan zihni için değil. Her ne kadar Herbert Spencer'ın bağımsızlık formülü, topluma dair bir siyasi temel olarak bu konudaki en önemli formül olsa da, hayat formüllerden çok daha fazlasıdır. Tıpkı Ibsen'in başarılı bir şekilde ortaya koyduğu gibi, özgürlük savaşında insan karakterindeki en güçlü, en sağlam ve en iyiyi geliştiren, bağımsızlığın elde edilmesinden ziyade bağımsızlığa dair mücadeledir.

Ne var ki anarşizm de “ağırbaşlı adımlarla” ilerleyen, organik gelişimdeki bütün pozitif ve yapıcı şeyleri renklendiren bir süreç değildir yalnızca. En saldırgan türden, dikkat çeken bir protestodur o. Öylesine kesin bir şekilde taviz vermeyen, ısrarcı ve içe nüfuz edebilen bir kuvvettir ki en inatçı saldırıyı bile atlatabilir ve

asında zayıflayan bir çağın son tiz çılgınlıklarını temsil eden eleştirilere karşı koyabilir.

Anarşistler, kesinlikle sosyal gelişim tiyatrosundaki pasif izleyiciler değildir; aksine, amaçlar ve yöntemler hakkında oldukça pozitif fikirleri vardır.

Çok fazla zaman almadan, kendimi olabildiğince açıklayabilmem için izninizle, “Benim İnandığım” değerlendirmesinin tartışmalı yöntemlerini ele alacağım:

I. Mülkiyet Hakkında

“Mülkiyet” bir şeyler üzerinde egemenlik kurmak ve bu şeylerin başkaları tarafından kullanılmasını reddetmek anlamına gelir. Üretim, normal taleple eşit olmadığı müddetçe geleneksel mülkiyetin bir *raison d'être*¹ sahip olduğu söylenebilir. Fakat son yıllarda işçilik üretkenliğinin inanılmaz derecede artarak normal talebin yüz katına çıktığını, böylelikle mülkiyeti yalnızca insan sağlığına bir ayak bağı değil aynı zamanda tüm gelişmelere karşı da bir engel, ölümcül bir duvar haline getirdiğini görebilmek için yalnızca ekonomistlere danışmak yeterli. Bir şeyler üzerine özel olarak kurulan hakimiyettir milyonlarca insanı, başkalarının refahı için dağlarca biriken ve bunun bedelini de kendi varlıklarını gri, sıkıcı, sefil hale getirerek ödeyen bir hiç, özgünlüğü ya da inisiyatif gücü olmayan yaşayan birer ceset, etten ve kemikten insan makineleri olmaya mahkûm

1 (Fr.) Var olma nedeni. (ç.n.)

eden. İnsan hayatına –genç hayatlara, yaşlı hayatlara ve yapım aşamasındaki hayatlara– bağlı olduğu sürece gerçek refahın, sosyal refahın var olamayacağına inanıyorum.

Bütün radikal düşünürler, bu korkunç gidişatın temel sebebinin şunlar olduğunu kabul ediyor:

1. Erkeğin iş gücünü satmak zorunda olması;
2. Erkeğin eğiliminin ve yargısının, bir efendinin iradesine bağlı olması.

Anarşizm, bu küçük düşürücü, aşağılayıcı durumu ortadan kaldıracak ve kaldıracak tek felsefedir. Erkeğin çalışmasının karakterini ve şartlarını yalnızca erkeğin gelişiminin, fiziksel sağlığının, saklı niteliklerinin ve doğuştan gelen doğasının belirlemesi gerektiğini belirtişiyse bile diğer kuramlardan ayrılır. Aynı şekilde ne kadarını tüketeyeğine de kişinin fiziksel ve zihinsel değerlendirmesi ve ruhunun açlık duydukları belirler. Böyle bir gerçekliğin yalnızca, birbirine rahatça bağlı, nihayetinde çıkarların birliği ile harekete geçen özgür bir komünizme dönüşecek üretken grupların, toplulukların ve toplumların gönüllü işbirliğine dayanan bir toplumla mümkün olabileceğine inanıyorum. Paralı işçilik ve ticari etkenler, kişisel tutumun belirlenmesinde önemli bir rol oynadığı sürece kelimenin tam anlamıyla bir özgürlük, ahenk içinde bir gelişim var olamaz.

II. Hükümet Hakkında

Bana kalırsa hükümet, örgütlü otorite ya da devlet, *yalnızca* mülkiyeti ve tekeli sürdürmek ve korumak için gerekli. Yalnızca bu işlevinde etkili olduğu kanıtlanmış durumda. Gerçek düzeni sağlayan tek şey olan bireysel özgürlüğün, insan sağlığının ve sosyal ahengin destekçisi olarak bakıldığındaysa hükümet, dünyanın bütün yüce erkekleri tarafından suçlanmıştır.

Bu nedenle ben de anarşist yoldaşlarımla birlikte, kanuni düzenlemelerin, yasama kararnamelerinin, anayasal hükümlerin işgalci olduğuna inanıyorum. Bunlar, bir erkeğin zaten kendi zekâsı ve mizacı sonucu yapmayacağı ya da yapmayacağı hiçbir şeyi yapmaya itmemiş ya da aynı prensipler sebebiyle yapmaya yöneldiği hiçbir şeyi engelleyememiştir. Millet'nin "Çapalı Adam" adlı resimsel tanımı, Meunier'in işçiliği onur kırıcı konumundan yüceltmeye yardım eden madencilere dair başyapıtları, Gorki'nin yeraltına dair betimlemeleri, Ibsen'in insan yaşamına dair psikolojik analizleri, hükümet tarafından asla gerçekleştirilemezdi; tıpkı bir adamı, boğulan bir çocuğu ya da yanan bir evden kötürüm bir kadını kurtarmaya iten dürtünün hiçbir zaman kanuni düzenlemeler ya da polisin copuyla harekete geçirilmiş olmaması gibi. İnanıyorum ki –hatta biliyorum ki– insanın içinde iyi ve güzel olan ne varsa kendisini hükümet sayesinde değil, hükümete rağmen ifade ediyor ve savunuyor.

Bu nedenle anarşistler, anarşizmin –hükümet yokluğunun– insanın engellenmemiş gelişimi, gerçek sosyal ilerleme ve ahengin temel taşı için en geniş ve en iyi alanı sağlayacağını varsayma konusunda haklı durumda.

Hükümetin suç ve kötülüğü kontrol altında tutma konusunda hareket ettiğine yönelik klişe iddiaya ise artık kanun yapımcılar bile inanmıyor. Bu ülke, “suçlularının” demir parmaklıkların ardında tutulmasına milyonlarca dolar harcıyor ama suç hâlâ artısta. Bu gidişatın sebebi kanunların yetersizliği değil elbette! Suçların yüzde doksanı mülkiyet suçları, ki bunların kökü de ekonomik adaletsizliğe uzanıyor. Bu adaletsizlik var olmaya devam ettiği sürece bütün sokak lambalarını birer darağacına döndürsek bile içimizdeki suça biraz olsun etkisi olmaz. Kalıttan kaynaklanan suçlar asla kanunla çözülemez. Bugün bile, böylesine suçların yalnızca elimizdeki en iyi tıbbi yöntemlerle ve daha da önemlisi, daha derin bir yoldaşlık, şefkat ve anlayış duygusunun şevkiyle etkili bir şekilde tedavi edilebileceğini öğrendiğimiz kesin.

III. Militarizm Hakkında

Baskıyı desteklediği düşüncesiyle inançlarıma şiddetle karşı çıkanların çoğunun aslında militarizmin savunucuları olması gerçeğinden olmasa bile, hükümet teçhizatına ait olduğu için bu konuyu ayrı olarak ele almamalıyım.

Gerçek şu ki, anarşistler barışın tek gerçek destekçileri, bir zamanlar özgür olan bu ülkeyi hızla sömürgeci ve despot bir güç haline getiren militarizme giderek artan yönelime dur diyen tek topluluktur.

Askeri ruh, var olan en merhametsiz, kalpsiz ve gaddar şeydir. Bir meşruluk bahanesi dahi bulunmayan bir enstitüyü teşvik eder. Tolstoy'u alıntılar yapmak gerekirse *asker, profesyonel bir katildir*. Yabanilerde olduğu gibi öldürmeye duyduğu sevgiden ya da cinayette olduğu gibi tutkusundan yapmaz bunu. Askeri üstlerinin soğukkanlı, mekanik, itaatkâr bir maşasıdır yalnızca. Üst düzey subayının emriyle boğaz kesmeye ya da bir gemiyi batırmaya hazırdır ve nasılinı, nedenini, niçinini bilmeden, belki de umursamadan yapar bunu. Bu münakaşada General Funston gibi bir askeri deniz feneri tarafından da destekleniyorum. 30 Haziran'da *New York Evening Post*'ta yayımlanan, Kuzeybatı'da sansasyon yaratan Er William Buwalda olayıyla ilgili sözlerinden alıntılıyorum. *"Bir subayın ya da erin ilk görevi,"* diyor soylu savaşçımız, *"bağlılık yemini ettiği hükümete itaat ve sadakati sorgulamamasıdır; kendisinin bu hükümeti onaylayıp onaylamaması fark etmez."*

"İtaati sorgulamama" ilkesi ile "yaşam, özgürlük ve mutluluk arayışı" ilkesini nasıl birbirine uyumlu hale getirebiliriz ki? Militarizmin korkunç gücü, San Francisco Mühendisleri, A Bölüğü'nden William Buwalda'nın yakın zamanda askeri mahkeme tarafından askeri hapishanede beş yıl cezaya çarptırılmasına kadar

hiç bu denli etkili bir şekilde gözler önüne serilmemişti. Sicilinde on beş yıllık sürekli hizmet olan bir adamdı bu. “Karakteri ve davranışları kusursuzdu,” diyor General Funston, bu durumu göz önünde bulundurarak da Buwalda’nın cezasını üç yıla indiriyor. Yine de bu adam ansızın askeriyeden atıldı, onuruna leke sürüldü, emeklilik maaşı şansı elinden alındı ve hapse yollandı. Suçu neydi peki bu adamın? Dinleyin, özgür doğmuş Amerikalılar! William Buwalda kamuya açık bir toplantıya katılmış, konferanstan sonra da konuşmacıyla el sıkışmıştı. Yukarıda zaten bahsettiğim *Post*’a gönderdiği mektubunda General Funston, Buwalda’nın hareketinin “askeriyeye karşı büyük bir saldırı, firardan bile çok daha kötü” olduğunu ileri sürüyor. Oregon, Portland’da yaptığı başka bir kamu açıklamasındaysa General, “Buwalda’nın ciddi bir suç, vatana ihanete eş değer,” demişti.

Toplantının Anarşistler tarafından düzenlediği gerçek. Bu çağrıyı Sosyalistler yapmış olsaydı, diye bildiriyor bizi General Funston, Buwalda’nın varlığına hiçbir itiraz olmazdı. Hatta General diyor ki, “Sosyalist bir toplantıya bizzat katılmakta ben de en ufak bir tereddüt duymam.” Ama Emma Goldman’ın konuşmacı olduğu bir Anarşist toplantıya katılmak –bundan daha “haince” bir şey olabilir mi?

Özgür doğmuş bir Amerikan vatandaşı, hayatının en güzel on beş yılını ülkesine vermiş ve bu süre zarfındaki karakteri ve davranışları “kusursuz” olan bir adam,

bu korkunç suçtan ötürü onuruna leke sürülmüş, gözden düşürülmüş, geçim kaynağı elinden alınmış bir vaziyette hapiste sürünüyor şimdi.

Özgürlüğün gerçek dehasına karşı, Buwalda'nın cezasını mümkün kılan ruhtan, itaati sorgulamama ruhundan daha yıkıcı bir şey olabilir mi? Amerikan halkı son birkaç yıldır dört yüz milyon dolar ve kalplerindeki kanı bunun için mi feda etti?

Ben militarizmin –herhangi bir ülkedeki daimi ordu ve donanmanın– özgürlüğün zayıflayışının ve milletimizde en iyi, en güzel olan her şeyin yıkımının bir göstergesi olduğuna inanıyorum. Daha fazla savaş gemisinin ve mevcut ordunun artışının barışı garantilediği üzerine giderek artan yaygara, en barışçıl adamın en iyi silahlanmış adam olduğu iddiası kadar absürt.

Aynı tutarsızlık, şiddeti öğrettiği iddiasıyla anarşizme karşı çıkan, ama Amerikan ulusunun savunmasız düşmanların üzerine uçan makinelerden dinamit bombaları fırlatabilmesi ihtimalinden pek memnun olacak sözde barış yanlıları tarafından da sergileniyor.

İnanıyorum ki dünyanın özgürlüğü seven ruhları, efendilerine şunu söyleyebildiğinde militarizm de son bulacak: “Gidin kendiniz öldürün öldürecekse. Sizin savaşlarınız için kendimizi de sevdiklerimizi de yeterince feda ettik. Karşılığındaysa, barış zamanında bizleri parazite, suçlulara çevirdiniz, savaş zamanındaysa vahşileştirdiniz. Bizi erkek kardeşlerimizden ayırıp

dünyayı bir insan mezbahasına çevirdiniz. Hayır, ne sizin için öldüreceğiz ne de bizden çaldığınız bu ülke için savaşacağız.”

Ah, insan kardeşliğinin ve birliğinin, savaşın ve yıkımın o kırmızı, korkunç izlerini ufuktan sileceğine bütün kalbimle inanıyorum.

IV. Konuşma ve Basın Özgürlüğü Hakkında

Buwalda davası, konuşma özgürlüğü, basın özgürlüğü ve toplanma özgürlüğünü içeren daha büyük bir sorunun yalnızca tek bir aşaması.

Birçok iyi insan, konuşma ya da basın özgürlüğü gibi ilkelerin, anayasal güvence sınırları içerisinde güvenli ve düzgün kullanılabildiği düşüncesinde. Bu, son birkaç ay içerisinde bu ülkede tanıklık ettiğimiz, konuşma ve basın özgürlüğüne yapılan saldırılara karşı takınılan korkunç ilgisizliğin ve umursamazlığın tek bahanesiymiş gibi geliyor bana.

Konuşma ve basın özgürlüğünün, istediğimi söyleyip yazabileceğim anlamına geldiğine inanıyorum. Bu hak, anayasal hükümlerle, yasama kararnameleriyle, her şeye kadir posta bakanı ya da polis copuyla düzenlendiğinde bir saçmalık haline geliyor. Konuşma ve basının zincirlerini ortadan kaldırırsak sonuçlarına dair uyarılacağımın gayet farkındayım. Ne var ki sınırsız ifade uygulamasından kaynaklanan sonuçları iyileştirmenin yolunun da daha fazla ifadeye izin vermek olduğuna inanıyorum.

Zihnin prangaları, gelişim akıntısını hiçbir zaman yavaşlatmamıştır, ne var ki zamansız sosyal patlamalar, bir baskı dalgası sebebiyle çok sık ortaya çıkmıştır.

Yöneticilerimiz, ifade özgürlüğünün en yoğun görüldüğü İngiltere, Hollanda, Norveç, İsveç ve Danimarka gibi ülkelerin “sonuçlardan” en bağımsız ülkeler olduğunu ne zaman öğrenecek? Bunun yanı sıra Rusya, İspanya, İtalya, Fransa ve hatta ne yazık ki Amerika bile bu “sonuçlar” olayını en baskıcı siyasi unsur konumuna yüceltti. Ülkemizin çoğunluk tarafından yönetiliyor olması gerekiyor, ne var ki çoğunluğun kendisine yetki vermediği her polis bile bir toplantıyı dağıtabiliyor, konuşmacıyı platformdan sürükleyebiliyor ve tam bir Rus tarzıyla tüm dinleyicileri coplarıyla dışarı atabiliyor. Seçimle gelmiş bir memur olmayan posta bakanının yayınları baskı altına alma ve postalara el koyma yetkisi var. Tıpkı Rus çarı gibi onun da kararından daha yüksek bir merci yok. Gerçekten de yeni bir Bağımsızlık Bildirgesi’ne ihtiyacımız olduğuna inanıyorum. Modern bir Jefferson ya da Adams yok mu etrafta?

V. Kilise Hakkında

Bir zamanlar devrimci olan bir fikrin siyasi kalıntıları hakkında, son zamanlarda yapılan toplantıda dinin ve oy hakkının birbiriyle hiçbir ilgisi olmadığı kararı alındı. Neden olsun ki zaten? Erkek, ruhunu şeytanın ellerine teslim ettikten sonra aynı tutarlıkla haklarını

da siyasetçinin ellerine teslim edebilir. Dinin kişisel bir durum olduğu fikrine, Almanya'nın Bismark Sosyalistleri tarafından çok önceden karar verilmişti zaten. Bizim kandan ve özgünlükten yoksun Amerikan Marksistlerimizin ise bilgeliklerinden faydalanmak için Almanya'ya gitmesi gerekiyor. Bu bilgelik, milyonlarca insanı şekillendirip disiplinli bir sosyalizm ordusuna dönüştürmek üzere esas kamçı olarak hizmet etmişti. Burada da aynı görevi üstlenebilir. Gelin, saygınlığa karşı suç işlemeyelim tabii; gelin, insanların dini duygularını incitmeyelim.

Din, insanın doğal olayları çözmeye yönelik zihinsel yetersizliğinden doğmuş bir batıl inançtır. Kilise, gelişime her zaman için ayak bağı olmuş bir örgütlü kurumdur.

Örgütlü kilise yapılanması, dini doğallığından ve ilkelliğinden koparıp almıştır. Onu insan ruhunu baskı altına alan ve zihni esaret altında tutan bir kâbusa dönüştürmüştür. Son gerçek Hristiyan Leo Tolstoy'un Karanlığın Hükümdarı diye adlandırdığı kilise, insan gelişiminin ve düşünce özgürlüğünün bir düşmanı olmuştur ve bu nedenle de gerçekten özgür bir halkın yaşamında yeri yoktur.

VI. Evlilik ve Aşk Hakkında

Bunların bu ülkedeki en tabulaştırılmış konular olduğunu düşünüyorum. Çok fazla iyi insanın el üstünde tuttuğu görgü kurallarını karalamadan bu konu hak-

kında konuşmak neredeyse imkânsız. Bu sorulara yönelik büyük bir cehaletin baskın gelmesine şaşmamalı. Ancak açık, dürüst ve zeki bir tartışma bu çok önemli konuları, hem bireysel hem sosyal sağlık açısından büyük önem arz eden konuları örten isterik, duygusal saçmalıklardan arındıracaktır.

Evlilik ve aşk eş anlamlı değildir; aksine, genellikle birbirlerinin karşıtıdır. Bazı evliliklerin aşk ile ortaya çıktığı gerçeğinin farkındayım, ancak evliliğin dar, maddesel sınırları, sevginin narin çiçeğini hızla çiğnemektedir.

Evlilik, devlet ve kiliseye devasa bir gelir ve incelikli insanların kendilerine ait en kutsal olay olarak gördükleri hayatın o evresini dikizleme aracı sunan bir enstitüdür. Aşk, insan ilişkilerinin en güçlü unsurudur ve çok eski zamanlardan bu yana insan yapımı tüm kanunlara karşı gelmiş, kilise ve ahlakın geleneklerinden demir parmaklıkları kırıp geçmiştir. Evlilik, genellikle ekonomik anlaşmalardan oluşur yalnızca ve kadına hayat boyu yaşam sigortası, erkeğe de kendi türünü sürdüren biri ya da tatlı bir oyuncak sağlar. Yani evlilik ya da ona yönelik çalışmalar, kadını bir parazit, bağımlı ve çaresiz bir hizmetçi olmaya hazırlarken bir yandan da erkeğe, bir insan hayatını taşınır mal rehini olarak alma hakkını sağlar.

Böyle bir durumun aşkla ortak neyi olabilir ki –bütün para refahından ve gücünden vazgeçip, insanın kendini hürce ifade edebildiği kendi dünyasında yaşa-

mayı tercih eden unsurla ortak neyi olabilir? Ama bu çağ, romantizmin çağı değil artık, Rome ve Juliet'in, Faust ve Marguerite'in, ay ışığında yaşanan coşkuların, çiçeklerin ve şarkıların çağı değil. Bizimki işe yararlığın çağı artık. İlk olarak düşündüğümüz şey gelir. Hele ruhun en yüksek uçuşlarının kontrol edilmesi gereken çağa vardıysak daha da kötü. Hiçbir ırk, aşk unsuru olmadan gelişemez.

Peki ya iki insan aşkın mabedinde tapınıyorsa bir put olan evliliğe ne olur? "Kadın için, çocuk için, aile için, devlet için tek güvence odur." Ama aşk için bir güvence değildir; ve aşk olmadan gerçek bir yuva var olamaz da olmaz da. Aşk yoksa hiçbir çocuk doğmamalıdır; aşk yoksa hiçbir gerçek kadın bir erkeğe bağlanamaz. Aşkın çocuk için yeterli bir maddi güvence olmadığı korkusunun modası geçti artık. İnanıyorum ki kadın kendi özgürlüğünü imzaladığında, bir erkeği cebindekilerin niceliği için değil kalbinin ve aklının niteliği için sevmek ve ona hayran olmak da ilk bağımsızlık bildirgesinde bulunacak. İkinci bildirgesi ise dış dünyanın izni ya da manisi olmadan o aşkın peşinden gitmeye hakkı olduğu olacak. Üçüncü ve en önemli bildirgesi ise özgür anneliğe mutlak hakkını kapsayacak.

Çocuğun güvencesi böyle bir annede ve eşit şekilde özgür bir babada yatar. İnsan bitkisinin büyüyüp muhteşem bir çiçeğe dönüşeceği yegâne atmosferi yaratacak güç, dayanıklılık ve ahenk onlardadır.

VII. Şiddet Eylemleri Hakkında

Şimdi de inançlarımın, Amerikan halkının zihnindeki en büyük yanlış anlamaların var olduğu kısmına geldim. “Haydi ama, şiddetin, hükümdarların ve başkanların öldürülmesinin propagandasını yapmıyorsunuz?” Kim söylüyor yaptığımı? Bunu söylediğimi duydunuz mu, herhangi biri duydu mu bunu? Edebiyatımızda basılı bir örneğini gördü mü? Hayır, ama gazeteler öyle söylüyor, herkes öyle söylüyor, o halde doğru olmalı. Ah, sevgili halkın şu doğruluk ve mantık anlayışı!

Ben, anarşizmin barışın tek felsefesi, insan hayatını her şeyden daha değerli gören tek sosyal ilişki kuramı olduğuna inanıyorum. Bazı anarşistlerin şiddet eylemlerinde bulunduğunu biliyorum, ama bu tür eylemleri tetikleyen anarşizm değil, korkunç ekonomik eşitsizlik ve büyük siyasi adaletsizliktir. Bugün her kuruluş şiddete dayanıyor; bulunduğumuz atmosfer bile buna doymuş durumda. Bu durum öyle uzun zamandır sürüyor ki şiddeti ortadan kaldırmayı umana kadar Niagara’nın akışını durdurmaya çalışsak yeridir. Belirli bir ölçüde ifade özgürlüğü bulunan ülkelerde çok az ya da sıfır şiddet eylemi görüldüğünü önceden belirtmiştim. Buradan çıkarılacak sonuç nedir peki? Yalnızca şu: Bir anarşistin gerçekleştirdiği hiçbir eylem kişisel kazanç, terfi ya da kâr için değildir, aksine yukarıdan gelen baskıcı, keyfi, acımasız bir önleme karşı yapılan bilinçli bir protestodur.

Fransa Başkanı Carnot, hayatı için Fransa'daki bütün edebiyat, bilim ve yardımseverler dünyasının yalvardığı Vaillant'ın¹ ölüm cezasını hafifletmeyi reddetmesi üzerine Caserio tarafından öldürülmüştü.

Brescia, bir ekmek ayaklanması sırasında savunmasız kadın ve çocukları vurdurma emrinden ötürü Kral Humbert'i adaletin huzuruna çıkarmak için kendi parasıyla İtalya'ya gitmiş, Paterson'ın ipek dokuma madenlerinde para kazanmıştı. Angelino, Montjuich Hapishanesi'nde İspanyol engizisyonunu yeniden yarattığı için Başbakan Canovas'ı infaz etmişti. Alexander Berkman, sırf Pinkertonlar tarafından öldürülen ve Bay Carnegie'nin sahip olduğu küçük sefil evlerinden Frick tarafından zorla çıkarılan dul ve yetimlere duyduğu yoğun sempati yüzünden Homestead grevi sırasında Henry C. Frick'in canına kast etmişti.

Bu adamların hepsi gerekçelerini sözlü ve yazılı ifadelerinde dünyaya duyurmuş, onları bu eylemlere itenin anarşizm felsefesi değil, dayanılmaz ekonomik ve siyasi baskı, erkeklerin, kadınların ve çocukların ıstırapı ve çaresizliği olduğunu kanıtlamıştı. Sonuçlarına katlanmaya açık, dürüst ve kendi hayatlarını vermeye hazır bir şekilde gelmişlerdi.

Sosyal hastalığımızın gerçek doğasının teşhisini yaparak, kendi kabahatleri olmadan bu geniş çaplı derdin sıkıntısını çekenleri kınayamam.

1 Auguste Vaillant (1861-1894). Fransız Temsilciler Meclisi'ne attığı el yapımı bombanın ardından tutuklanıp giyotinle ölüm cezasına çarptırılan Fransız anarşist. (ç.n.)

Bu eylemlerin sosyal yeniden yapılanmayı sağlayabileceğini ya da zaten bunu amaçladığını düşünmüyorum. Bu ancak, birincil olarak erkeğin toplumdaki yerine ve yoldaşlarıyla olan bağlantısına yönelik geniş çaplı bir eğitimle, ikincil olarak da örnek ortaya koyarak yapılabilir. Örnekten kastım da bir zamanlar farkına varılmış bir gerçeğin yalnızca yaşam unsurunun kuramlaştırılması değil, bu gerçeğin gerçekten yaşanması. Son olarak en güçlü silah ise toplulukların doğrudan eylem ve genel grev yoluyla bilinçli, zeki, örgütlü, hesaplı protestosu.

Anarşistlerin örgütlenmeye karşı olduğu, dolayısıyla da kaosu desteklediğine yönelik genel iddia tamamen temelsizdir. Örgütlenmenin karşıt zevkleri ve ilgileri olan insanları tek bir gövde içine sokup onları baskı ile orada tutan zorunlu, keyfi yanına inanmadığımız doğru. Ortak ilgi alanlarının doğal olarak birbirine karışması ve gönüllü bağlılıkla ortaya çıkan örgütlenmeyeyse anarşistler karşı çıkmamakla kalmaz, onun sosyal yaşamın tek olası temeli olduğuna inanır.

Renk ve şekil çeşitlerini, bir çiçekte hayran kaldığımız o bütünlüğü üreten, organik gelişimin ahengidir. Benzer şekilde, birlik ruhuna sahip özgür insanların örgütlü eylemleri de sosyal ahengin mükemmelliğiyle, yani anarşizmin ta kendisiyle sonuçlanacaktır. Bireyler ve sınıflar arasındaki mevcut düşmanlığı da ortadan kaldırdığından, otoriter olmayan bir örgütü de yalnızca anarşizm gerçek kılabilir.

DOĞUM KONTROLÜN SOSYAL YANLARI

Doğanın tek bir dehayı yaratabilmek için bütün kaynaklarını kullandığı ve bu zorlu görevin yüz yıl aldığı iddia edilmişti. Bu doğruysa, harika bir fikir yaratmak doğanın daha da uzun vaktini almalı. Sonuçta bir dehayı yaratırken doğa yalnızca tek bir kişiliğe odaklanır, bir fikir ise nihayetinde ırkın mirası haline geldiğinden şekillendirmesi daha zor bir şey olmalıdır.

Yalnızca yüz elli yıl önce büyük bir adam harika bir fikir buldu. Bu adam, doğum kontrolün babası Robert Thomas Malthus'tu. İnsan ırkının, bu fikrin ne büyük bir fikir olduğunu anlamasının bu denli uzun sürmek zorunda kalması da insan zihninin uyuşukluğuna verilecek kanıtlardan bir başkası. Malthus'un bakış açısının doğruluğu konusunda, yani dünyanın, yoğun bir ırkın ihtiyaçlarını karşılayacak kadar doğurgan ya da zengin olmadığı konusunda ayrıntılı bir tartışmaya girmek mümkün değil. Ancak Avrupa'nın siperlerine ve savaş

meydanlarına bakarsak temel dayanağının bir dereceye kadar doğru olduğunu söyleyebiliriz. Ben inanıyorum ki Malthus bugün yaşasaydı, insan topluluklarının fakir kalmaya devam etmesi ve zenginlerin de giderek daha zenginleşmesinin sebebinin, dünyanın yoğun bir ırkın ihtiyaçlarını karşılayacak bir doğurganlığa ve zenginliğe sahip olmaması değil, dünyanın çoğunluğun dışarıda tutularak azınlığın tekelinde bulunması olduğu konusunda sosyal öğrenciler ve devrimcilerle hemfikir olurdu.

Malthus'un zamanında daha bebek olan kapitalizm o zamandan bu yana devasa, doyumsuz bir canavar halini aldı. O tiz sesinin, mekanizmasının ardından gür-lüyor şimdi: "Çocuklarınızı gönderin bana, kemiklerini kıracağım onların; kanlarını kurutacağım, çiçeklerini çalacağım." Çünkü kapitalizmin doyumsuz bir iştahı var.

Yıkıcı çarkı militarizm üzerinden söyle duyuruyor kapitalizm: "Oğullarınızı gönderin bana, bütün insanlık makineleşinceye kadar delik deşik edip disipline edeceğim onları; ta ki hepsi efendilerinin emriyle vurup öldürmeye hazır otomatlara dönüşünceye kadar." Kapitalizm, militarizm olmadan yaşayamaz. İnsan toplulukları da siperlerde ve savaş meydanlarında yok edilecek malzemeyi sağladığından kapitalizmin geniş bir ırka sahip olması gerekir.

Sözde iyi zamanlarda kapitalizm insan topluluklarını yutar ki, "endüstriyel depresyon" zamanlarında yeni-

den onları dışarı atabilsin. İşsizler sıralarını dolduran ve modern zamanların en büyük tehlikesini temsil eden bu yoğun insan topluluğu, burjuva siyasi ekonomistlerimiz tarafından işçi payı olarak adlandırılır. Hiçbir durumda işçi payının azalmamasını sağlarlar çünkü aksi halde kapitalist medeniyet olarak bilinen kutsal enstitü zayıflayabilir. Bu nedenle kapitalist rejimin bütün destekçilerinin yanı sıra siyasi ekonomistler de geniş ve aşırı yoğun bir ırkı destekler, dolayısıyla da doğum kontrole karşı dururlar.

Yine de Malthus'un kuramında kurmacadan çok gerçeklik bulunur. Modern açıdan bakıldığında artık tahmine değil, her yerde gerçekleşen devasa sosyal değişimlerle bağlantılı ve iç içe geçmiş diğer unsurlara dayanmaktadır.

Birincisi, olayın bilimsel yanı söz konusu. En tanınmış bilim insanları bile çok çalıştırılan ve yeterince beslenmeyen bir canın sağlıklı bir nesil üretemeyeceğini söylüyor. Bilim insanlarının görüşlerinin yanı sıra, artık cahil insanların dahi yüzleşmek zorunda kaldığı, aşırı çalıştırılmış ve az beslenmiş kitlelerin rastgele ve durmaksızın üremesinin sonunda doğan hastalıklı, sakat ve talihsiz çocukların sayısının da arttığı gerçeğiyle yüz yüzeyiz. Bu gerçek öyle endişelendirici ki sakat, sağır, zekâ geriliği görülen ya da kör çocukların doğumunda yaşanan artışın neden ve sonuçlarının belirlendiği bir zihinsel arınma evi kurulmasının gerekliliği sosyal reformcular arasında fark edildi. Reformcuların bir ger-

çeği, toplumdaki en ilgisiz insan bile bunu fark ettiği noktada kabul ettiklerini bildiğimize göre, rastgele üremenin sonuçları konusunda başka bir tarti ma yapılmasına gerek yok.

 kincisi, doğum kontrol konusunda hiç de küçük bir rol oynamayan, kadının zihinsel uyanı ı söz konusu. Kadın asırlar boyunca ta ıdı yükünü. Görevini savaş meydanındaki askerden bin kat daha fazla yerine getirdi. Sonuçta askerin görevi can almak. Bunun karşılığında devletten para alıyor, siyasetçi  arlatanlar tarafından övülüyor ve halk isterisiyle y celtiliyor. Kadının işlevi ise can vermek, fakat devlet de siyasetçiler de kamuoyu da, kadının verdiği canın en ufak bir karşılığını dahi vermiş değil.

Kadın asırlardır Tanrı'nın, kapitalizmin, devletin ve ahlaklılığın dayattığı görevin sunağının karşısında, dizlerinin üzerindeydi. Bugün ise asırlardır süren uykusundan uyandı. Kendini geçmişin k busundan silkeleyip  zg r kıldı; ışığa döndü yüzünü ve kapitalizmin çarkında toza dönsünler ya da siperlerde ve savaş meydanlarında paramparça edilsinler diye talihsiz çocuklar dünyaya getirme su una artık ortak olmaya-cağını haykıran, ışığın o açık ilanına bıraktı kendini. Kim ona hayır diyebilir ki? Sonuçta ırkın üretilmesi için sağlığını riske atan ve gençliğini feda eden kadının ta kendisi. O halde dünyaya kaç  ocuk getireceği, bu çocukların sevdiği adamdan ve kendisi de bir  ocuk istediğinden mi yoksa nefret ve tiksinti ortamında mı

doğması gerektiğine de kendi karar verecek bir konumda olmalı.

Dahası dürüst doktorlar sürekli üremenin kadın açısından, meslekten olmayanların, “kadınsal dertler” diye adlandırdığı, prensipleri olmayan tıp adamları için kazançlı bir durum olan sonuçlara sebep olduğunu da kabul etti. Bir kadının, sonsuz bir çocuk doğurma ile sistemini kurutmasının ne gibi bir sebebi olabilir ki?

İşte tam da bu sebeple kadınların iki hamilelik arasında üç ila beş yıl arasında bir süre toparlanmalarını mümkün kılacak bilgiye sahip olmaları gerekiyor. Yalnızca bu süre bile kadına kendi fiziksel ve zihinsel sağlığına katkıda bulunma ve zaten var olan çocuklarına daha iyi bakma fırsatını veriyor.

Ama doğum kontrolün önemini anlamaya başlayan yalnızca kadın değil. Erkekler, özellikle de işçi erkekler de geniş ailelerde sırtlarına bir yük bindiğini, bunun da sırf geniş aileler işçi erkek topluluklarının beyinlerini felç ettiği ve kaslarını uyuşturduğu için toplumdaki gerici kuvvetler tarafından kasıtlı olarak kendilerine dayatıldığını görmeyi öğreniyor artık. İşçileri bir sürü çocuktan daha iyi işine bağlayan bir şey yoktur, doğum kontrol karşıtlarının istediği de tam olarak bu işte. Her ne kadar geniş ailesi olan bir erkeğin kazancı oldukça zavallı bir miktar olsa bile, o kadarı bile riske atamaz, bu yüzden de aynı şekilde devam eder, ödün verir ve efendisinin karşısında ezilir ve bunu da bir sürü küçük boğazı ancak doyurabilecek kadar para kazanabilmek

için yapar. Devrimci bir örgüte katılmaya cesaret edemez; grev yapmaya cesaret edemez; fikrini belirtmeye cesaret edemez. İşçi toplulukları doğum kontrolün, kendilerini korkunç esaretlerinden kurtarıp özgür kılmanın, aynı zamanda da dünyaya daha fazla çocuğun gelmesini önleyerek zaten var olanlar için bir şeyler yapabilmenin bir yolu olarak gerekli olduğuna uyanmaya başladılar.

Son ama aynı derecede önemli olarak, cinsiyetler arası ilişkideki değişimler, her ne kadar çok sayıda insanı kapsamasa da hâlâ daha hatırı sayılır bir azınlık içerisinde kendini hissettiriyor. Geçmişte ve bugünün ortalama erkeklerinin de büyük çoğunluğunda kadın yalnızca bir nesne olmaya, bir amaca giden yol olmaya devam ediyor; özellikle de fiziksel bir amacın fiziksel yolu olmaya. Ama bir kadından bundan daha fazlasını isteyen erkekler de var; bütün erkekler geçmişin batıl inançlarından özgürleşse bile büyük sosyal mücadelede kadın da onun yanındaki yerini almadığı müddetçe sosyal yapıda hiçbir değişikliğin yaşanmayacağını bilen erkekler de var. Bu erkekler, bir kadın varlığını sonsuz hamilelikler, loğusalıklar ve bez yıkamalarla geçirirse başka herhangi bir şey için çok az zamanı kalacağını yavaş yavaş ama emin adımlarla öğrendiler. Hele ki çocuklarının babasını ele geçirip sarsan sorular için hiç vakti kalmıyordu kadının. Fiziksel bitkinlikten ve sinirsel stresten ötürü erkeğin önünde bir engel, çoğu zaman da en acı düşmanı halini alıyordu. Yani birçok

erkeğin, kadının sürekli olarak yaşam üretme durumunun korkunçluğundan özgür kılınmasını istemesi, dolayısıyla da doğum kontrolü desteklemesi aynı şekilde hem erkeğin kendisi için bir korunma, hem de sevdiği kadında ihtiyacı olan yoldaşı ve dostu bulması konusunda katkı sağlıyor.

Yani doğum kontrol hangi açıdan ele alınırsa alınsın modern zamanların en baskın sorunu, bu nedenle de zulüm, hapis cezası ya da sessizlik komplolarıyla geri püskürtülemez.

Doğum kontrole karşı gelenler, bunu annelik adına yaptıklarını iddia ediyorlar. Bütün siyasetçi şarlatanlar bu mükemmel annelik üzerine konuşup duruyorlar ama yakından incelediğimizde bu anneliğin yavrularını yüzyıllardan beri körü körüne ve aptal gibi Molek'e¹ adadığını görüyoruz. Ayrıca, anneler dünyaya istemeyerek getirdikleri canlıları büyütebilmek için zor şartlar altında çalışmaya zorlandığı müddetçe bu annelik konuşmaları ikiyüzlülükten başka bir şey olamaz. New York'ta evli kadınların yüzde onu, geçimlerine katkı sağlamak zorunda. Çoğu, yılda 280 dolar gibi pek kazançlı bir maaş alıyor. Böylesine bir suçun karşısında kim ne cüretle anneliğin güzelliklerinden konuşabilir?

Peki ya daha fazla kazanan anneler? Kısa süre önce ak saçlı ihtiyar eğitim kurulumuz, anne öğretmenlerin artık öğretmenlik yapmaya devam edemeyeceğini

¹ Kenanlıların, çocuklarını ateş ya da savaş yoluyla kendisine adadığı tanrı. (ç.n.)

duyurdu. Her ne kadar bu antika beyefendiler kamu-
oyu tarafından kararlarını yeniden gözden geçirmeye
zorlanmış olsa da, ortalama bir öğretmen her yıl anne
olsaydı kısa süre içinde mevkiini yitireceği kesin. Bun-
lar bir de evli anneler; peki ya evli olmayan anneler?
Ya da evli olmayan binlerce anne olduğu konusunda
şüphesi olanlar mı var? Bu anneler her yerde dükkânla-
rımızı, fabrikalarımızı ve sanayilerimizi dolduruyorlar
ve bunu seçtiklerinden değil ekonomik zorunluluktan
yapıyorlar. Sıkıcı, tek düze varlıklarında geriye kalan
tek renk muhtemelen cinsel çekim, ki bu da önleme
yöntemleri olmadığında her zaman kürtajla sonlanıyor.
Bu işlemler sahte doktorlar ve cahil ebeler tarafından
gizlice ve aceleyle yapıldığından binlerce kadın kürtaja
kurban gidiyor. Yine de şairler ve siyasetçiler annelik
şarkıları söylüyorlar. Kadına karşı bundan daha büyük
bir suç işlenmemiştir asla.

Ahlakçılarımız da bu durumun farkında ama rast-
gele çocuk üremesine destek olmakta ısrar ediyorlar.
Çocuk sayısını sınırlandırmanın tamamen modern bir
eğilim olduğunu, çünkü modern kadının ahlaki açıdan
gevşek olduğunu ve sorumluluktan kaçmayı arzula-
dığını söylüyorlar. Buna cevap olarak, çocuk sayısını
sınırlandırmanın ırk kadar eski bir eğilim olduğunu
belirtmek gerekiyor. Bu iddianın otoritesi olarak da eli-
mizde ünlü Alman doktor Theilhaber ve bu eğilimin
Museviler, Mısırlılar, İranlılar ve birçok Kızılderili kabi-
lelerinde yaygın olduğunu kanıtlamak üzere bir araya

getirdiği tarihi veriler var. Çocuk korkusu öyle büyüktü ki kadınlar istenmeyen bir çocuğu dünyaya getirmek-tense en korkunç yöntemleri kullanıyorlardı. Dr. Theilhaber elli yedi yöntem olduğunu söylüyor. Bu veri, kadının geniş bir aile annesi olmayı istediğine dair batıl inançları yok ettiği için de son derece önemli.

Hayır, bunun sebebi kadının sorumluluk sahibi olmaması değil, çok fazla sorumluluğu olduğundan hamileliği nasıl önleyeceğini bilmek istemesi. Kadın dünya tarihinde hiçbir zaman bugün olduğu kadar ırk bilincine sahip olmamıştır. Bir çocukta, yalnızca kendi çocuğunda değil, bütün çocuklarda toplumun bir ferdini, kadın ve erkeğin geçmesi gerektiği kanalı, yeni bir dünyanın inşa edilmesindeki en güçlü unsuru daha önce hiç görmemiştir. Bu nedenle doğum kontrol böylesine sağlam bir temelin üzerinde durmaktadır.

Kanunnamedeki kanunlar, doğum önleyicilerin tartışmasını bir suç olarak gösterdiği müddetçe bu önleyicilerin tartışılmaması gerektiği söyleniyor bizlere. Buna cevap olarak, gitmesi gerekenin doğum kontrolü değil, kanunun kendisi olduğunu söylemek istiyorum. Sonuçta kanunlar bu işe yarar; yapılır ve kaldırılırlar. Yaşamın onlara boyun eğmesini ne cüretle talep edebilirler? Sırf zihni ve kalbi sınırlı, cahil bir yobaz, erkeklerin ve kadınların dini ve ahlaki batıl inançların pençesinde olduğu bir zamanda bir kanun koymayı başarabildi diye neden bir hayatlarımızın sonuna kadar ona bağlı kalmak zorunda olalım ki? Hâkimlerin

ve gardiyanların neden ona bağı kalması gerektiğini kolaylıkla anlıyorum. Bu onların geçim kaynağı demek çünkü; toplumdaki işlevleri demek. Ama hâkimler bile bazen gelişir. Protland, Oregon'dan Hâkim Gatens'ın doğum kontrol konusu üzerine verdiği kararı huzurlarınıza sunuyorum. *"Bana öyle geliyor ki günümüzde insanlarımızın sorunu, ortada çok fazla ahlakçılığın kol gezmesi. Cehalet ve ahlakçılık her zaman gelişimin ayak bağı olmuştur. Hepimiz toplumda bir şeylerin yanlış olduğunu biliyoruz; birçok dertten mağdur olduğumuzu biliyoruz ama kalkıp da bunu itiraf etme cesaretimiz yok, bu nedenle de birisi zaten bildiğimiz bir şeyi önümüze getirdiğinde alçakgönüllülük numarası yapıyor, öfkeleniyoruz."* Bu durumun, kanun yapıcılarımızın çoğunun ve doğum kontrole karşı olanların sorunu kesinlikle.

5 Nisan'da Özel Oturum'da yargılanacağım. Sonucun ne olacağını bilmiyorum, dahası, umursamıyorum da. Bu hareketi böylesine cansız ve zayıf yapan, Amerikan radikalleri arasında yaygın olarak görülen, kişinin fikirleri için hapse gitme korkusudur. Benim böyle bir korkum yok. Benim devrimci geleneğim, fikirleri için hapse gitmeye razı olmayanların zaten hiçbir zaman fikirlerine değer yüklemedikleri yönünde. Ayrıca hapishaneden daha kötü yerler var. Ama ister doğum kontrol eylemlerimin bedelini ödemek zorunda kalayım ister oradan özgür çıkayım, kesin olan bir şey var: ne doğum kontrol hareketi engellenebilir ne de benim

doğum kontrol teşvikine devam etmem durdurulabilir. Yöntemlerin tartışılmasından kaçınıyorsam bunun sebebi ikinci bir tutuklanmadan korkmam değil; Amerika tarihinde ilk defa sözel bilgi yoluyla doğum kontrol sorunu bir netlik içinde, ben de bu konunun yalnızca kendi içinde savaşılmmasını istediğim için otoritelere üzerini başka bir şeyle örtme şansını vermek istemiyorum. Yine de kanunun salt ahmaklığına da dikkat çekmek istiyorum. Dedektiflerin, ifadelerine göre kürsüden onlara söylediklerimin tam bir transkripsiyonu olan yazılı şahitlikleri elimde bulunuyor. Ne var ki bu adamlar öylesine cahiller ki tek bir kontrasepsiyon kelimesini dahi doğru yazamamışlar. Dedektiflerin şahitlik etmesi tamamen kanuna uygun bir durum, ama mahkemeye verilmemle sonlanan şahitlikleri benim okumam kanuna uygun değil. Bir anarşistsem ve kanunlara gerek duymuyorsam beni suçlayabilir misiniz? Ayrıca Amerikan mahkemesinin salt ahmaklığına da dikkat çekmek istiyorum. Sözde burada adalet dağıtılıyor. Sözde demokrasi altında adil yargılanma sürecini ihlal eden hiçbir hukuki süreç yaşanmaması gerekiyor, ama daha geçen gün dedektifler ifadelerini verirken tıpkı Katolik Kilisesi'ndeki günah çıkarma bölümünde olduğu gibi hâkimin çok yakınından fısıltıyla yaptılar bunu ve orada bulunan hanımefendilerden hiçbirinin duymasına izin verilmedi. Ne maskaralık ama! Ve yine de ona saygı duymamız, itaat etmemiz, boyun eğmemiz bekleniyor.

Kaçınızın bunu yapmaya niyeti olduğunu bilmiyorum ama benim niyetim yok. Dünya çapında bir hareketin destekçilerinden biriyim ben ve kadını zoraki hamileliğin korkunç esaretinden ve zincirlerinden özgür kılmayı amaçlayan bir hareket bu; her çocuğun iyi bir şekilde doğmaya hakkı olmasını talep eden bir hareket; işçiliği sonsuz bağımlılığından kurtarmaya yardımcı olacak bir hareket; dünyaya yeni bir tür annelik getirecek bir hareket. Ben bu hareketi, bütün kanunnamelelerin kanunlarına karşı çıkacak kadar önemli ve hayati bir hareket olarak görüyorum. Bunun gebeliği önleme tartışmasının özgürce yapılabilmesinin yolunu açmanın yanı sıra hayatta, sanatta ve işçilikte ifade özgürlüğüne ve tıp biliminin doğum kontrolü üzerinde, tıpkı tüberkülozun ya da başka hastalıkların tedavisinde yaptığı gibi deney yapabilme hakkına da katkıda bulunacağına inanıyorum.

Tutuklanabilirim, yargılanabilirim ve hapse atılabilirim ama asla sessiz kalmayacağım; otoriteye asla razı olmayacak ve boyun eğmeyeceğim; kadını yalnızca bir kuluçka makinesine indirgeyen ve masum kurbanlarından beslenip semiren bir sistemle barış da yapmayacağım. Şu an burada bu sisteme savaş ilan ediyorum; özgür bir anneliğin ve sağlıklı, keyifli ve mutlu bir çocukluğun önü açılmadığı müddetçe de durmayacağım.

HAYATIM YAŞAMAYA DEĞER MİYDİ?

I

Kişisel bir felsefenin ne kadarının mizaç olduğu, ne kadarınısa tecrübeden kaynaklandığı tartışma konusudur. Doğal olarak tecrübelerimiz ışığında, hayatlarımızda yaşanan olaylarda gözlemlediğimiz gerçeklere, muhakeme dediğimiz bir işlemi uygulayarak bazı sonuçlara varırız. Çocuk ise fanteziye yatkındır. Ancak aynı zamanda da etrafının bilincine varmaya başladıkça hayatı, bazı açılardan büyüklerine kıyasla daha gerçekçi görür. Düşünme denilen şeyin büyük çoğunluğunu kaplayan gelenekler ve önyargılar tarafından yutulmamıştır daha çünkü. Her çocuk çevresine farklı şekilde tepki verir. Bazıları sosyal batıl inançlarla büyülenmeyi reddederek birer asi olur. Kendilerine ya da başkalarına karşı yapılan her adaletsizliğe öfkelenir. Etraflarındaki ıstıraba ve kendilerine dayatılan her geleneği ve tabu-

yu ortaya çıkaran kısıtlamalara karşı giderek daha da hassaslaşır.

Benim birinci kategoriye ait olduğum aşikâr. Rusya'da geçirdiğim gençlik yıllarımdan hatırladığım en eski zamanlardan bu yana her türlü tutuculuğa karşı isyan ettim. Mahallemizdeki köylülere yapılan resmî gaddarlığa öfkelenir, bu acımasızlığa tanıklık etmeye asla dayanamazdım. Genç adamlar orduya çağırılıp yuvalarından ve yurtlarından koparıldığında acılı yaşlar dökerdim. Ellerinden gelen en sıkı şekilde çalışmalarına rağmen sefil yatak odalarına ve soframızdan arta kalanlara razı olmak zorunda kalan hizmetçilerimize yapılan muameleye içerlerdim. Bir Yahudi ile Yahudi olmayan gençler arasındaki aşkın suçların en büyüğü, gayrimeşru bir çocuğun doğmasının en büyük ahlaksızlık olarak kabul edildiğini duyduğumda küplere binmiştim.

Amerika'ya geldiğimde ben de bütün Avrupalı göçmenlerle aynı umudu ve aynı hayal kırıklığını yaşadım, ne var ki bu hayal kırıklığı beni daha şiddetli ve daha derinden etkiledi. Parası ve bağlantıları olmayan bir göçmenin, Amerika'nın yeğenlerini şefkatli ve tarafsız bir şekilde himaye eden iyi niyetli amca rolünde olduğuna dair o rahatlatıcı hayalin tadını çıkarmasına izin verilmez. Bir cumhuriyette gücünün, kurnazın, zenginin gücü eline alıp orada tutabilmesinin pek çok yolu olduğunu kısa sürede öğrendim. Çoğunluğun cüzi miktarlar için çalıştığını ve bunun onları her zaman

devasa kârlar elde edenlere muhtaç kıldığını gördüm. Mahkemelerin, adliye saraylarının, basın ve okulların –hatta eğitime ve korumaya dair bütün mekânların– bir azınlığın korunması için etkili bir şekilde maşa olarak kullanıldığını, bu sırada halk kitlelerinin ise bütün haklardan yoksun bırakıldığını gördüm. Siyasetçilerin bütün sorunların üstünü nasıl örteceklerini, kamuoyunu nasıl kontrol edeceklerini ve oyları kendi çıkarları ya da finansal ve sanayi ortaklarının çıkarları için nasıl manipüle edeceklerini bildiklerini öğrendim. Birleşik Devletler’e varmamın hemen ardından keşfettiğim demokrasi resmi buydu işte. O zamandan beri temel olarak çok az değişim yaşandı.

Günlük yaşantının bir parçası olan bu durum, Amerika’ya gelmemden kısa bir süre sonra yaşanan bir olayla, bütün yalanları kaldırıp atan ve gerçekliği capcanlı ve apaçık ortaya koyan bir olayla uyandırdı beni. Haymarket ayaklanması denilen, beşinin anarşist olduğu sekiz adamın yargılanması ve suçlu bulunmasıyla sonuçlanan olaydı bu. Suçları, arkadaşlarına duydukları kapsamlı sevgi ve baskı gören, reddedilen toplulukların özgür kılınmasına dair azimleriydi. Illinois Eyaleti, onların Chicago’daki Haymarket Meydanı’ndaki açık hava mitinginde atılan bombayla bir bağlantıları olduğunu kanıtlama konusunda kesinlikle başarılı olmamıştı. Suçlu bulunmalarının ve 11 Kasım 1887’de infaz edilmelerinin sebebi anarşizmleriydi. Bu adli suç, zihnimde de kalbimde de silinmez bir iz bıraktı ve

kendimi bu adamların uğrunda böylesine kahramanca öldüğü ideale adamaya yönlendirdi. Kendimi onların davasına adadım.

Belirli bir olaydan bir felsefe ya da bir bakış açısı edinebilmek için kişisel tecrübeden daha fazlası gerekiyor. Bir olaya tepkimizin niteliği ve başkalarının yaşamına girebilme kapasitemizdir onların yaşamını ve tecrübelerini bizim kılmaya yardımcı olan. Benim durumumda, benim görüşlerim hem başkalarının hayatındaki olaylardan hem de kendi tecrübelerimden türedi ve şekillendi. Başkalarının payına düşen ekonomik ya da siyasi otorite ve baskı, benim bizzat katlanmış olabileceğim herhangi bir şeyi dönüştürecek nitelikte.

Hükümete karşı böylesine ödün vermez bir düşmanlığı neden sürdürdüğüm ve ne açıdan bu hükümetin baskısını hissettiğim gibi sorular sıklıkla sorulmuştu. Bence her birey hükümet tarafından engelleniyor. Üretimden vergi alıyor hükümet. Serbest borsayı önleyen tarifeler yaratıyor. Daima *statüko* ve geleneksel tutum ile inancın yanında yer alıyor. Özel yaşantılara ve en samimi ilişkilere girerek batıl inançlıların, tutucuların ve sapkınların cahil önyargılarını ve ahlaki bağımlılıklarını hassaslara, hayalperestlere ve özgür ruhlara dayatmasına izin veriyor. Hükümet bunları boşanma kanunlarıyla, ahlaki sansürüyle ve saygınlığın ahlaki maskesini giymeyecek kadar dürüst olanlara yaptığı binlerce ufak tefek zulümle yapıyor. Bunun yanı sıra hükümet zayıf pahasına güçlüyü koruyor, zenginin yukarıdan bak-

tığı, fakirin itaat etmek zorunda kaldığı mahkemeler ve kanunlar yaratıyor. Yağmacı zenginleri, kayırdıkları için yabancı pazarlar sağlayabilmesi için savaşlar yapmasına izin veriyor, bunun sonunda da hükmedenlere refah, hükmedilenlereyse toplu ölüm getiriliyor. Ne var ki bütün bireysel değer ve kaliteyi yıkan, devlet anlamındaki hükümet değil yalnızca. Hayatı boğan bütün otorite ve kurumsal egemenlik yapıyor bunu. Otoriteyi ve kurumsal egemenliği destekleyen batıl inanç, efsane, numara, bahaneler ve itaat yapıyor bunu. İnsanın inanması ve karşı gelmeden itaat etmesi için okula, kiliseye ve yuvaya aşılana, bu kurumlara hürmet yapıyor bunu. Bireyin ve toplulukların karakterinin böylesine zayıflatılmasına ve çarpıtılmasına yönelik bir süreç, tarihi evrimin bir parçası olabilir; ancak herhangi bir aydınlanma iddiası bulunan bir çağda her dürüst ve bağımsız zihnin buna karşı gayretle savaşması gerekiyor.

Birleşik Devletler Anayasası'nın, vatandaşlarının özgürlüğü için yeterli bir koruma olduğu bana sıklıkla söylenmişti. Bu anayasanın garantisini veriyor gibi yaptığı özgürlüğün bile oldukça sınırlı olduğu bariz. Bu korumanın yeterliliğinden etkilenmiş değilim. Dünya milletleri, tarihlerindeki yüzyıllık uluslararası yasalarla, barışı koruyacaklarına dair yemin etmiş olmalarına rağmen kitleleri imha etme konusunda tereddüt dahi etmedi hiçbir zaman; Amerika'daki yasal belgeler de Birleşik Devletler'in aynısını yapmasını engelleyemedi. Otoriteye sahip olanlar her zaman güçlerini kötüye

kullandılar, her zaman da kötüye kullanacaklar. Kullanmadıkları zamanlar, buz dağlarında açan güller kadar nadir görülür. Bırakın Amerikan halkının hayatında özgürleştirici bir rol oynamayı, anayasa onları kendi kaynaklarına güvenme kapasitelerinden ya da kendi kendilerine düşünme yetilerinden de mahrum bırakmıştır. Amerikalıların, kanunun ve otoritenin kutsallığıyla kolaylıkla gözleri boyanabilir. Hatta yaşam düzenleri konserve yiyecekler ve pazar hutbeleri gibi tek tipe indirgenmiş, rutinleştirilmiş ve makineleştirilmiştir. Aşırı milliyetçiler, aracı kurum bilgilerini ve fabrika yapımı fikir ve inançları kolaylıkla yutar. Radyoyla ve hayırsever amaçları Amerika'yı satmak olan şirketlerin çıkardığı ucuz dergilerle kendilerine sunulan bilgelikle gelişirler. Yönetim ve sanat ölçütlerini sakız, diş macunu ve ayakkabı cilası reklamlarıyla aynı kefedeki kabul ederler. Şarkılar bile düğmelere ya da otomobil tekerleklerine döndü –hepsi birbirinin tıpatıp aynısı.

II

Yine de Amerikan yaşantısından umudumu yitirmedim. Aksine, Amerikan yaklaşımının tazeliğinin ve ülkedeki bu entelektüel ve duygusal enerjinin kullanılmayan depolarının gelecek için büyük umutlar vaat ettiğini hissediyorum. Savaş, beraberinde kafası karışmış bir nesil de getirdi. Gördükleri delilikler ve gaddarlıklar, neredeyse bütün dünyayı yerle bir eden gereksiz

zalimlik ve kayıp, büyüklerinin onlara kattığı değerlerden şüphe duymalarına sebep oldu. Dünyanın geçmişi-ne dair hiçbir şey bilmeyen bazıları yeni yaşam şekilleri ve havadan sanat yaratmaya çalıştılar. Başkaları, çöküşü ve çaresizliği tecrübe etti. Çoğunluğu, başkaldırılarında bile zavallı durumdaydı. İtaat etmeye ve anlamsızlığa geri itilmişlerdi çünkü bir idealleri yoktu ve bir tür günah algısıyla ve artık inanamadıkları ölü fikirlerin yüküyle engellenmeye devam ediyorlardı.

Son zamanlarda gençlerin arasında yeni bir ruh ortaya çıktı ve depresyonla birlikte de büyüyor. Bu ruh daha amaca yönelik ama hâlâ kafası karışık. Yeni bir dünya yaratmak istiyor ama bunu nasıl gerçekleştirmek istediği konusunda net değil. Bu nedenle genç nesiller bir kurtarıcı istiyor. Diktatörlere inanma ve bu onura nail olmak isteyen her yeni adayı mesih diye adlandırmaya meyilli oluyor. Toplumu tek yönlü bir yoldan ütopyaya götürecektik bir azınlıkla, hazır bir kuruluş sistemi istiyor. Kendi kendini kurtarması gerektiğini henüz fark etmiş değil. Genç nesil karşılaştıkları sorunların yalnızca kendileri tarafından çözülebileceğini, masada bir koltuk ve yaşama sevinci hakkı için mücadele eden topluluklarla iş birliği içinde, sosyal ve ekonomik özgürlük temel alınarak karara bağlanması gerektiğini henüz öğrenmedi.

Önceden belirttiğim gibi, benim herhangi bir otorite şekline itirazım, otorite sebebiyle çekmiş olabileceğim herhangi bir acıdan ziyade daha geniş bir sosyal

bakıştan kaynaklanıyor. Hükümet, başkalarına da yaptığı gibi elbette benim de tam ifade özgürlüğüme müdahalede bulundu. Yetkililer kesinlikle beni kayırmış değil. Birleşik Devletler'deki eylemlerimin otuz beş yılı boyunca konuşmalarımın basılması artık sıradan bir olay haline gelmişti. Ardından sayısız tutuklamalar ve üç hapsedilme kararı geldi. Bunu takiben de vatandaşlığım iptal edildi ve sınır dışı edildim. Otoritenin eli her daim hayatıma karışır haldeydi. Şayet kendimi yine de ifade edebildiysem bu yoluma konan bütün kısıtlamalara ve zorluklara rağmen, onlar sayesinde değil. Bu konuda kesinlikle yalnız değildim. Bütün dünya, zulüm ve iftiralar karşısında kendilerinin ve insanlığın özgür ve kısıtlanmamış ifade hakları için yaşamış ve savaşmış birçok kahraman kişi verdi insanlığa. Amerika, kesinlikle hiç de geri kalmamış yerli çocukların büyük çoğunluğunu sağlamışlığıyla da farklı bir yere sahip. Amerika'nın en büyük anarşistlerinden Walt Whitman, Henry David Thoreau ve Voltairine de Cleyre; kadının cinsel esaretten özgürleşmesinin öncülerinden Moses Harman; özgürlüğün tatlı şarkılarını söyleyen Horace Traubel ve daha birçok cesur ruh, bütün baskılardan özgürleşmeye dayanan yeni bir sosyal düzen görüşlerine sadık kalarak kendilerini ifade etmişlerdir. Ödemeleri gereken bedel çok büyüktü, doğru. Toplumun beceri ve yeteneğe sunduğu ama itaatkâr davranmadıklarında da esirgediği rahatlıkların çoğundan mahrum bırakılmışlardı. Ama bedeli ne olursa olsun, hayatları

sıradan kalabalığına kıyasla zenginleşmişti. Ben de sonsuz zenginleştiğimi hissediyorum. Ama bunun sebebi otoritenin insan gelişimini yavaş yavaş yok ettiği, tam özgürlüğün ise onu güvence altına aldığı fikrimi güçlendiren anarşizmi keşfetmiş olmam.

Anarşizmin, bireysel ifadeye uygulanışı ve birey ile toplum arasında kurduğu bağlantı sebebiyle en güzel ve en işlevsel felsefe olduğunu düşünüyorum. Ayrıca anarşizmin hiçbir zaman ölemeyecek kadar hayati önem taşıdığından ve insan doğasına yakın olduğundan eminim. İster sağ olsun ister sol, diktatörlüğün hiçbir zaman işe yarayamayacağını, hiçbir zaman da yaramadığını ve zamanın, tıpkı daha önce kanıtlandığı gibi bunu yeniden kanıtlayacağını düşünüyorum. Modern diktatörlüğün ve otoriter felsefelerin başarısızlığı bariz olduğunda ve başarısızlığın fark edilmesi daha da genelleştiğinde anarşizmin intikamı alınacak. Bu noktadan bakıldığında, yakın gelecekte anarşist fikirlerin nüksetmesi oldukça muhtemel. Bu gerçekleştiğinde ve etkili olmaya başladığında, insanlığın nihayet şu an içinde kaybolduğu labirenti terk edip akli başında bir yaşama ve özgürlük yoluyla yeniden doğuma doğru bir yola gireceğine inanıyorum.

Böyle bir yeniden doğum ihtimalini, insan doğasının değişemeyeceği düşüncesiyle reddeden birçok kişi var. İnsan doğasının her zaman aynı kaldığında ısrar edenler ne bir şey öğrendiler ne de bir şey unuttular. Sosyoloji ve psikolojide yapılan, insan doğasının şüphesiz

plastik olduğunu ve değişebileceğini kanıtlayan devasa gelişmeler hakkında en ufak bir fikirleri olmadığı kesin. İnsan doğası kesinlikle sabit bir nitelik değildir. Aksine akışkandır ve yeni şartlara tepki verir. Örneğin, sözde kendini koruma içgüdüğü sanıldığı kadar temelde ol- saydı, savaşlar da bütün tehlikeli ve riskli meslekler de çok uzun zaman önce ortadan kaldırılmış olurdu.

Tam bu noktada, anarşistlerin düşündüğü gibi yeni bir sosyal düzen başarısını sağlamak için genel olarak sanıldığı kadar büyük değişikliklerin de yapılmasına ge- rek olmayacağını belirtmek istiyorum. Yapay baskılar ve eşitsizlikler ile onları destekleyen örgütlü kuvvetler ve şiddet ortadan kalksaydı mevcut ekipmanımız ye- terli olurdu diye düşünüyorum.

Tabii ki, insan doğası değiştirilebiliyorsa o halde öz- gürlük aşkı da eğitilerek insanın kalbinden atılamaz mı diye tartışılıyor. Özgürlük aşkı evrensel bir özelliktir ve şu âna kadarki hiçbir zorba hükümet onu ortadan kal- dırmayı başaramamıştır. Modern diktatörlerin bazıları bunu deneyebilir, ki emirlerindeki her türlü zalimlik- le de deniyorlar bunu gerçekten. Böylesine bir proje- yi sürdürebilecek kadar uzun süre var olsalar bile –ki bunu hayal etmesi bile zor– başka zorluklar da mevcut. İlk olarak, diktatörlerin eğitmeye girişeceği insanları ta- rihlerindeki, özgürlüğün faydalarından bahsedebilecek bütün geleneklerden koparması gerekir. Aynı zamanda onları izole edip, özgürlükçü fikirler edinebilecekleri diğer herhangi bir insan topluluğuyla etkileşimlerini de

ortadan kaldırmaları gerekir. Ne var ki insanın kendine, başkalarından farklı oluşuna dair bir bilinci olması, özgürce hareket etme arzusunu yaratır. Özgürlük ve kendini ifade etme açlığı oldukça temel ve baskın bir özelliktir.

İnsanlar rahatsızlık verici gerçeklerden kurtulmaya çalıştığında hep olduğu gibi, ortalama bir insanın aslında özgürlük istemediğine; bu aşkın yalnızca çok az kişide bulunduğu; örneğin Amerikan halkının bunu umursamadığına dair iddialarla da karşılaştım. Amerikan halkının özgürlük arzusu konusunda hiç de eksik olmadığı, son çıkan İçki Yasağı Kanunu'na karşı direnişleriyle kanıtlandı. Bu direniş öyle etkiliydi ki siyasetçiler bile nihayet genel talebe karşılık vermek zorunda kalıp değişiklikleri yürürlükten kaldırdı. Amerikan topluluğu daha önemli sorunlarla başa çıkmaya kararlı olsaydı çok daha fazla şey başarılabilirdi. Ne var ki Amerikan halkının gelişmiş fikirlere karşı yeni yeni hazır olmaya başladığı bir gerçek. Bunun sebebi, ülkenin tarihi evrimidir. Sonuçta kapitalizmin yükselişi ve çok güçlü bir devletin varlığı Birleşik Devletler'de henüz yeni bir durum. Birçok insan hâlâ daha aptal gibi, başarının kolay olduğu, fırsatların şimdikinden daha bol bulunduğu ve bireyin ekonomik konumunun durağan ve çaresiz bir hal alacak gibi durmadığı önder geleneği zamanında olduklarına inanıyor.

Ortalama bir Amerikan'ın hâlâ bu geleneklere gömülü olduğu, refahın döneceğine ikna olduğuyorsa ne

var ki doğru. Ama birçok insan bireysellikten ve bağımsız düşünmeden yoksun olduğu için toplumun bu sebepten ötürü onları yeniden doğuracak özel bir bakımevine sahip olması gerektiğini doğrulayamıyorum. Bireyin en iyi potansiyellerinin gelişmesi için tek aracın özgürlük, gerçek özgürlük, daha serbest ve esnek bir toplum olduğunda ısrar ediyorum.

Bazı bireylerin, mevcut şartlara karşı isyanlarında gelişip büyük kişilikler haline geldiklerini belirteyim. Benim kendi gelişiminin büyük bir bölümünün de isyanla gerçekleştiğinin son derece bilincindeyim. Ama bu gerçekten yola çıkarak, onlara karşı isyanın gerekli kılınması için sosyal kötülüklerin yaratılması gerektiği iddiasını saçma buluyorum. Böylesine bir iddia, arındırmaya dair o eski, dini fikirlerin bir tekrarı olurdu. Birincisi, sıradanın üzerinde nitelikler gösteren birinin yalnızca tek bir alanda gelişmiş olduğunu düşünmek hayal gücü eksikliğidir. Bu sistem altında, isyan konusunda gelişmiş kişi, farklı bir sosyal durumda da rahatlıkla bir sanatçı, bilim insanı olarak ya da başka yaratıcı ve entelektüel kapasitelerde gelişmiş olabilir.

III

Fikirlerimin zaferinin insan hayatındaki bütün muhtemel sorunları sonsuza kadar ortadan kaldıracığını iddia etmiyorum. Benim inandığım, gelişimin önündeki mevcut sahte engellerin ortadan kaldırılmasının, yeni

fetihler ve yaşam neşesi için ortam açacağıdır. Doğa ve bizim kendi karmaşıklığımız, bize yeterince acı ve mücadele sağlamaya devam etmeye meyillidir. O halde neden mevcut sosyal yapımızın bize dayattığı gereksiz acıyı, bunun karakterlerimizi güçlendirdiğine dair uyurma gerekçelerle sürdürelim, hele ki etrafımızdaki kırık kalpler ve mahvolmuş hayatlar böylesi bir fikri her gün yalanlarken?

İnsan karakterinin özgürlük altında yumuşadığına dair endişenin büyük çoğunluğu, zengin insanlardan geliyor. Açlıktan ölmek üzere olan bir insanı çok fazla yemenin karakterini mahvedeceğine inandırmak oldukça zor olurdu. Heyecanla beklediğim, toplumda bireysel gelişmeye gelince, özgürlük ve bolluk olduğunda birey girişiminin tahmin dahi edilmeyen kaynaklarının da açığa çıkacağını düşünüyorum. Akla gelen tüm çaba alanlarında bireylerin geliştirilmesi konusunda dünyadaki insan merakı ve ilgisine güvenilebilir.

Elbette mevcut zamana gömülmüş olanlar, bir teşvik olarak kazancın, içlerindeki en iyiyi vermek üzere insanları motive edebilecek başka bir kuvvetle değiştirilebileceğini de imkânsız olarak görüyorlar. Kâr ve kazancın mevcut sistemimizde çok güçlü unsurlar olduğu kesin. Öyle olmalılar da zaten. Zenginler bile bir tür güvensizlik hisseder. Çünkü sahip olduklarını korumak ve kendilerini güçlendirmek isterler. Ancak kazanç ve kâr güdöleri, daha temel başka güdülere bağlıdır. Bir erkek kendine kılık kıyafet ve kalacak bir yer sağladığı

ğında, şayet kazançlı biriye, statüsünü belirlemek, çevresinin gözünde hayranlık uyandıran türde bir saygınlığa sahip olmak üzere çalışmaya devam eder. Farklı ve daha adil yaşam şartlarında bu daha temel güdüler özel amaçlar için kullanılabilir; ve yalnızca onların bir dışavurumu olan kâr güdüsü de yok olur. Bugün bile bilim insanı, kâşif, şair ve sanatçı birincil olarak kazanç ya da kâr fikriyle harekete geçmez. Hayatlarındaki ilk ve en etkili kuvvet, yaratma dürtüsüdür. Bu dürtünün işçi topluluklarında eksik olması hiç de şaşırtıcı değildir, zira onların mesleği ölesiye rutindir. Kendi hayatlarıyla ve ihtiyaçlarıyla hiçbir bağlantı olmaksızın, kitleler üzerinde idam ve af yetkisine sahip olanların emri üzerine dehşet verici ortamlarda yaparlar işlerini. O halde neden sefil varlıklarını kısıt kısına geçindirebilmek için kesinlikle gerekenden daha fazlasını vermeye zorlasınlar ki kendilerini?

Sanat, bilim, edebiyat ve hayatımızın, günlük yaşantımızdan biraz olsun bağımsız olduğuna inandığımız bölümlerinde araştırmaya, deneye ve yeniliğe açıktır. Ne var ki otoriteye olan geleneksel hürmet öyle büyüktür ki kendilerine deney yapmak önerildiğinde çoğu insanın içinde mantıksız bir korku yükselir. Sosyal alanda deney yapmaya yönelik sebeplerin, bilimsel alandakine kıyasla daha fazla olduğu kesin. Bu nedenle çok da uzak olmayan bir gelecekte, insanlığa ya da en azından bir bölümüne, anarşist bir topluluğun ilk evrelerine benzer bir özgürlük uygulaması altında yaşa-

ma ve gelişmeye yönelik şanslarını deneme imkânının sağlanacağını umuyoruz. Özgürlüğe olan inanç, insanların iş birliği yapabileceğini varsayar. Bunu şu an bile şaşırtıcı bir oranda yapıyorlar, aksi halde örgütlü bir toplum mümkün olmazdı. Özel mülk gibi, insanların birbirlerine zarar vermek için kullandıkları araçlar ortadan kaldırılır ve otoriteye tapınmadan kurtulunursa iş birliği doğal ve kaçınılmaz olur, birey de sosyal refahın zenginleştirilmesine katkıda bulunmayı en yüce görevi olarak görür.

Bireyin önemini, özgür bir toplumdaki imkânlarını ve ihtiyaçlarını vurgulayan yalnızca anarşizmdir. Anarşizm, ona kurumların önünde diz çöküp tapınmasını, soyut kavramlar için yaşayıp ölmesini, tabular yüzünden kalbini kırıp hayatını engellemesini söylemek yerine, toplumdaki yerçekimi merkezinin birey olduğunda, insanın kendisi için düşünmesinde, özgürce hareket etmesinde ve tam anlamıyla yaşamasında ısrar eder. Anarşizmin amacı, dünyadaki her bireyin bunu yapabilecek olmasıdır. Şayet birey, özgürce ve tam anlamıyla yaşayacaksa, başkalarının müdahalelerinden ve baskısından kurtulmalıdır. Bu nedenle özgürlük, anarşist felsefenin temel taşıdır. Elbette bunun, fazlaca övülen “katı bireysellik” ile ortak hiçbir yanı yoktur. Böylesine yağmacı bir bireysellik aslında katı değil, gevşektir. Güvenliğine en ufak bir zarar geldiğinde devlete sığınır, ordular, donanmalar ya da emrinde başka ne gibi boğma aracı varsa onlar kendisini korusun diye inle-

yip durur. “Katı bireysellik” dedikleri, yönetici sınıfın dizginsiz ticaret ve siyasi şantaj için uydurduğu birçok bahaneden biridir yalnızca.

Mevcut zorba adam modasına, totaliter devletlere ya da sol diktatörlüğüne rağmen fikirlerim sarsılmadı. Aksine kişisel tecrübelerim ve yıllar içinde dünyada yaşanan olaylarla daha da güçlendiler. Diktatörlüğe eğilimin sosyal sorunlarımızı çözmede hiçbir zaman başarılı olacağına inanmadığımdan değişmeme sebep de görmüyorum. Geçmişte olduğu gibi şimdi de özgürlüğün gelişimin ruhu olduğuna ve hayatın her evresi için önemli olduğuna inanıyorum. Bunu, varsayabileceğimiz her şey kadar sosyal evrimimizin bir kanunu olarak görüyorum. Benim inancım bireye ve özgür bireylerin ortak bir çabada birleşme kapasitesinde.

Uğruna bu kadar uzun süre çabaladığım anarşist hareketin bir ölçüde muallakta olduğu ve otorite ve baskı felsefelerinin gölgesinde kaldığı gerçeği beni endişelendiriyor, fakat çaresiz hissettirmiyor. Birçok ülkenin anarşistleri kabul etmeyi reddetmesi, özel öneme sahip bir noktaymış gibi geliyor bana. Bütün hükümetler, sağa ya da sola ait partiler sosyal değişimleri savunsa da bir hükümet ve otorite fikrine tutunmaya devam ediyorlar. Yalnızca anarşizm ikisinden de ayrılıyor ve tavizsiz başkaldırıyı yayıyor. Bu nedenle şu an iktidar için yaygara koparan diğer bütün sosyal kuramlardan- sa, mevcut rejime karşı uzun vadede en ölümcül olan anarşizmdir.

Bu açıdan düşünöldüğünde sanırım hayatım ve çalışmam başarılı oldu. Genel olarak başarı kabul edilen şeyleri –servet sahibi olmayı, güç ya da sosyal itibar kazanmayı– en üzücü başarısızlıklar olarak görüyorum ben. Bir insanın vardığı söyleniyorsa o insan sona ermiştir bana kalırsa, gelişimi o noktada durmuştur. Ben sürekli olarak bir akış ve devamlı büyüme halinde kalmayı, kişisel tatminden bir hücrede donup kalmamayı amaçladım. Hayatımı yeniden yaşayacak olsaydım, herkes gibi ben de bazı ufak ayrıntıları değıştirmek isterdim. Ama daha önemli eylemlerim ve davranışlarım noktasında hayatımı tam da yaşadığım gibi tekrar ederdim. Ve anarşizm için, nihai zaferine aynı bağlılığı ve güveni duyarak çalışırdım.

KADIN TİCARETİ

Reformcularımız ansızın büyük bir keşifte bulundu –beyaz kadın ticareti. Gazeteler, “daha önce duyulmamış şartlarla” ifadeleriyle dolu vaziyette ve kanun yapıcılar, bu korkunç durumu kontrol altına almak için bir dizi yeni kanun planlamaya başladı bile.

Ne zaman kamunun dikkati büyük bir sosyal yanlışlıktan uzaklaştırılmak istense ahlaksızlığa, kumara, meyhanelere vs. karşı bir savaş başlatılıyor olması çok anlamlı. Böyle savaşların sonucu ne oluyor peki? Kumar artıyor, meyhaneler arka kapılardan işlerini canlandırmaya devam ediyor; fuhuş zirve yapmış, kadın tüccarları sistemi ise daha ciddileşmiş durumda.

Neredeyse her çocuğun bildiği bir kurum nasıl böylesine ansızın keşfedilmiş olabilir? Bütün sosyologların tanıdığı bu fenalık neden şimdi böylesine önemli bir sorun haline getirilmeli?

Yakın zamanda beyaz kadın ticareti üzerine yapılan araştırmanın (ki bu da son derece yüzeysel bir araştırma-
maydı) yeni bir şey keşfetmiş olduğunu varsaymak, en
kibar şekliyle, büyük aptallıktır. Fuhuş yaygın bir so-
rundu ve hâlâ da öyle ama insanlık, fuhuş kurbanla-
rının acılarına ve sıkıntılarına karşı tamamen kayıtsız
kalarak işine gücüne bakmaya devam ediyor. Tıpkı sa-
nayi sistemimize ya da ekonomik fuhuşa karşı kayıtsız
kalmaya devam ettiği gibi.

Yalnızca insanların acıları ıslıl ıslıl renklerle bir oyun-
cağa dönüştürüldüğünde, bebek halkın ilgisini çeke-
cek –en azından bir süreliğine. Toplum, her gün yeni
bir oyuncacı olması gereken kararsız bir bebek gibidir.
Beyaz kadın ticaretine karşı bu “erdemli” haykırış da
böyle bir oyuncaktır işte. İnsanları bir süreliğine eğlen-
dirmeye yarar ve buradan da birkaç bereketli siyasi gö-
revin yaratılmasına yardımcı olur –denetmen, müfettiş,
dedektif vesaire adıyla dünyayı sinsi sinsi dolaşan para-
zitlerdir bunlar.

Kadın ticaretinin gerçek sebebi nedir? Yalnızca be-
yaz kadınlar da değildir ticareti yapılan; sarı tenli ve
siyah kadınlar da söz konusu. Sebebi sömürü elbette;
sebebi düşük ücretli işçiliği semirten, böylece binlerce
kadını ve kızı fuhuşa iten kapitalizmin merhametsiz
Molek'i. Bayan Warren'la¹ birlikte bu kızlar da şöyle

¹“Bayan Warren'ın Mesleği”, 1894 yılında George Bernard Shaw tarafından yazılmış, eski bir fahişe, şimdi ise bir genelev işletmecisi olan Bayan Warren'ın kızıyla ilişkisini ele alan tiyatro oyunu. (ç.n.)

düşünüyor: “Neden haftada birkaç şilin için günde on sekiz saat bulaşıkhanede çalışarak hayatını boşa harcayasın?”

Reformcularımız doğal olarak bu konuda hiçbir şey söylemiyor. Durumun son derece farkındalar ama bir şey söylemelerinin hiçbir faydası yok. Bu nedenle olayı çözmek yerine ikiyüzlüyü oynamak, çileden çıkmış bir ahlaklı numarası yapmak çok daha kazançlı oluyor.

Ne var ki, genç yazarlar arasında övgüye layık bir istisna var: Reginald Wright Kauffman’ın *The House of Bondage* eseri, bu sosyal fenalığı iyileştirmeye yönelik ilk samimi girişim ve bunu duygusal, kültürsüz bir bakış açısıyla da yapmıyor. Çok tecrübeli bir gazeteci olan Bay Kauffman, sanayi sistemimizin çoğu kadına fuhuş dışında bir alternatif sunmadığını kanıtlıyor. *The House of Bondage*’da resmedilen kadınlar, işçi sınıfına aitler. Şayet yazar başka çevrelerden kadınların yaşamlarını resmetseydi bile yine aynı durumlarla karşılaşmıştı.

Kadın her yerde yaptığı işe göre değil cinsiyetine göre muamele görüyor. Bu nedenle var olma, hangi alanda olursa olsun konumunu koruma hakkının karşılığını cinsellikle ödemesi neredeyse kaçınılmaz. Yani, kadının evlilikle ya da evlilik dışı kendini bir adama mı yoksa birçok adama mı sattığı, dereceyle alakalı bir soru aslında. Reformcularımız ister kabul etsin ister etmesin, fuhuşun sorumlusu kadının ekonomik ve sosyal açıdan daha aşağıda oluşudur.

Şu anda sevgili halkımız yalnızca New York'ta bile her on kadından birinin fabrikada çalıştığı, kadınların aldığı ortalama ücretin haftada kırk sekiz ila altmış saat arası çalışmaya karşılık altı dolar olduğu ve kadın işçilerin çoğunun birçok ayı işsiz geçirme riskiyle karşı karşıya kaldığı ve bunun da ortalama maaşlarını ayda yaklaşık iki yüz seksen dolara indirdiği açıklaması karşısında hayrete düşmüş durumda. Bu ekonomik dehşetin ışığında düşününce, fuhuşun ve beyaz kadın ticaretinin böylesine baskın unsurlar haline gelmesine şaşırılabilir mi gerçekten?

Önceki oranların abartı olarak görülmemesi için bazı otoritelerin fuhuş üzerine söylediklerini incelemekte fayda var:

“Kadının yanlış yollara sapması durumunu artıran sebeplerden biri, kadınların bu düşüşünden önce sürdürdükleri işlerin bir tanımını ve alınan ücretleri gösteren birçok tabloda bulunabilir. İş verenlerin hizmet bedeli oranlarında yaptıkları düşüş sebebiyle de yalnızca iş verme karşılığının ne denli bir özür olarak kabul edilebileceği ve ücretlerin küçük bir oranından yapılan tasarrufun, *çoğu durumda zaten dürüst işçiliğin karşılığının yeterince verilmemesinin doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkan* ahlaksızlık sistemi namına yaratılan harcamaları karşılamak için tamamen halka dayatılmış devasa vergi oranlarıyla dengelenenden daha fazlası olup olmadığı ekonomistlerin cevaplaması gereken bir sorudur.”

Günümüz reformcuları Dr. Sanger'ın kitabına bak-salar iyi ederler. Orada, incelediği iki bin vaka arasından çok azının orta sınıftan, düzenli koşullardan ya da mut-lu yuvalardan çıktığını görecekler. Büyük çoğunluk, açık arayla işçi kızlar ve işçi kadınlar; bazıları tamamen isteyerek fuhuşa yönelmiş, bazıları evlerindeki zalim, sefil hayatları yüzünden, bazılarıysa engelli ya da sakat fiziksel doğaları yüzünden (ki bundan daha sonra bah-sedeceğim). Ayrıca sağlığın koruyucularının, bu iki bin vaka arasından dört yüz doksan kadının evli olduğu-nu, kocalarıyla yaşayan kadınlar olduklarını bilmeleri de faydalı olacak. Anlaşılan evliliğin kutsallığında bile “emniyetleri ve saflıkları” için pek bir güvence bulun-muyordu.

Dr. Alfred Blaschko ise *Prostitution in the Nineteenth Century* kitabında ekonomik şartları fuhuşun en hayati önem taşıyan unsurlarından olarak daha da vurguyla nitelendiriyor.

“Her ne kadar fuhuş bütün çağlarda var olmuş olsa da gelişip devasa bir sosyal kuruma dönüşmesi on do-kuzuncu yüzyıla kalmıştır. Rakip pazarlardaki kitlelerce insanla sanayinin gelişmesi, büyük şehirlerin büyümesi ve kalabalıklaşması, iş bulma güvensizliği ve belirsizliği, fuhuşa insan tarihinin hiçbir döneminde akla gelmemiş bir hız kazandırdı.”

Aynı şekilde Havelock Ellis, her ne kadar kesin ola-rak ekonomik sebeple ilgilenmese de, yine de bunun dolambaçlı olarak ve doğrudan ana sebep olduğunu

itiraf etmek zorunda hissediyor. Yani fahişelerin büyük bir yüzdesinin, her ne kadar daha az özene ve daha büyük bir güvenceye sahip olsalar da hizmetçi sınıfından çıktığı sonucuna varıyor. Bay Ellis öte yandan günlük rutinin, sıkıcı işlerin, hizmetçi kız grubunun tekdüzeliliğinin, özellikle de hiçbir zaman bir yuvanın verdiği refakat ve mutluluk hissine sahip olamayabileceği gerçeğinin kadını fuhuşun gösterişinde ve görkeminde eğlence ve kayıtsızlık aramaya zorlayan etkenlerden hatırı sayılır biri olduğunu inkâr etmiyor.

Şimdi halkın karşısındaki sorunun en gülünç yanı da “iyi, saygıdeğer insanlarımızın”, özellikle de her zaman her savaşın ön cephelerinde bulunan çeşitli Hristiyan beyefendilerimizin öfkesi. Bunun sebebi din tarihinden, özellikle de Hristiyanlık dini tarihinden kesinlikle bihaber oluşları mı? Ya da şimdiki nesli geçmişte kilisenin fuhuşla bağlantılı olarak oynadığı role kör etme umutları mı? Sebepleri ne olursa olsun günümüzün talihsiz kurbanlarını suçlayacak son taraf olmalılar, çünkü her zeki öğrencinin bildiği üzere fuhuşun dini bir kökeni vardır; bir utanç kaynağı değil, Tanrıların bile övdüğü bir erdem olarak yüzyıllar boyunca sürdürülmüş ve teşvik edilmiştir.

“Sosyal geleneğin yüce koruyucusu olan din, genel sosyal yaşantıda yok olmakta olan ilkel bir özgürlüğü dönüşmüş bir şekil içinde koruduğundan, fuhuşun kökeninin öncelikli olarak dini bir gelenekte bulunduğu görülüyor. Bunun en tipik örneği ise Herodot tarafından kayda geçi-

rilen, İsa'dan önceki beşinci yüzyılda, Babilli Venüs Mylitta Tapınağı'nda, her kadının tanrıçaya tapınma olarak hayatında bir kere buraya gelip kendisini kucağına para atan ilk yabancıya vermesi olayıdır. Benzer gelenekler batı Asya'nın başka bölümlerinde, Kuzey Afrika'da, Kıbrıs'ta, doğu Akdeniz'in başka adalarında ve Yunanistan'da da var olmuştur, öyle ki Korint kalesindeki Afrodite Tapınağı'nda, tanrıçanın hizmetine adanmış bin köle fahişe bulunuyordu.

"Dini fuhuşun genel bir kural olarak, insanların üreten eylemlerinin Doğa'nın doğurganlığını ilerletmede gizemli ve kutsal bir etkisi olduğu inancından geliştiği teorisi, bu konuda otorite sahibi yazarların hepsi tarafından desteklenmiştir. Ne var ki yavaş yavaş, fuhuş papaz etkisi altında örgütlü bir kuruma dönüşünce, dini fuhuşun fayda sağlayan yanları ortaya çıkmış, bu da kamu gelirinin artmasına yardımcı olmuştur.

"Hristiyanlığın siyasi iktidara yükselmesi, politikada çok fazla değişikliğe sebep olmamıştır. Kilise'nin öncü papazları fuhuşa göz yummuştur. On üçüncü yüzyılda belediye güvencesi altında genelevler bulunuyordu. Bu yerler bir tür kamu hizmeti sağlıyor, idarecileri neredeyse devlet memuru olarak görülüyordu."

Bunun üzerine Dr. Sanger'ın eserinden aşağıdaki bölüm de eklenmeli:

"Papa II. Clement, kazançlarının belirli bir kısmını Kilise'ye öderlerse fahişelere müsamaha gösterileceğine dair bir bildiri yayınladı.

“Papa IV. Sixtus ise daha işlevselciydi; kendi inşa ettiği tek bir genelevden 20.000 düka altınlık bir gelir elde etmişti.”

Modern zamanlarda ise kilise bu konuda biraz daha dikkatli. En azından fahişelerden açık açık haraç talep etmiyor. Onun yerine Trinity Kilisesi’nde olduğu gibi emlak işine girmeyi, fuhuştan ve fuhuşla geçinenlere fahiş fiyata ölüm tuzakları kiralamayayı daha kârlı görüyor.

Ne kadar istesem de sahip olduğum yazı alanı Mısır’daki, Yunanistan’daki Roma’daki ve Orta Çağ sürecindeki fuhuştan bahsetmeye yetmeyecek. Özellikle bu çağ sırasındaki şartlar oldukça ilginçmiş; fuhuş loncalara ayrılıp örgütlenmiş ve başkanlığını bir genelev kraliçesi yapıyormuş. Bu loncalar şartlarını iyileştirme ve standart fiyatlarını tutma yolu olarak grevler düzenliyormuş. Bunun, toplumdaki modern ücretli köleler tarafından kullanılandan çok daha işlevsel bir yöntem olduğu kesin.

Ekonomik unsurun fuhuşun tek sebebi olduğunu söylemek hem tek taraflı hem de oldukça yüzeysel olurdu. Aynı şekilde önemli ve can alıcı başka unsurlar da var. Reformcularımız bunu da biliyor ama hem erkeklerin hem de kadınların hayatını tüketen kuruma kıyasla bunu konuşmaya çok daha az cesaret edebiliyor. Bahsedilmesinin dahi çoğu insana ahlaki spazmlar yaşatan seks sorusundan bahsediyorum.

Kadının bir seks eşyası olarak yetiştirildiği ama seksin anlamı ve önemi konusunda mutlak bir cehalet

içinde bırakıldığı kabul edilmiş durumda. Bu konuyla ilgili her şey bastırılıyor ve bu korkunç karanlığa ışık tutma girişiminde bulunan insanlar yargılanıyor ve hapse atılıyor. Yine de bir kızın kendine nasıl bakacağını bilmediği, hayatının en önemli bölümünün işlevini bilmediği müddetçe fuhuşa ya da kendisini yalnızca seks tatminine yönelik bir nesne konumuna indirgeyen herhangi bir tür ilişkiye kolay yem olmasına şaşırma-mamız gerektiği bir gerçek.

Bu cehalet yüzünden bir kızın bütün hayatı ve doğası engellenir ve sakat bırakılır. Bir erkek çocuğun, yabani hayatın çağrısının peşinden gidebileceğini çok uzun zaman önce bariz bir gerçek olarak kabul ettik; yani bir erkek çocuk, seks doğası ortaya çıkar çıkmaz bu doğayı tatmin edebilir; ama ahlakçılarımız bir kız çocuğunun doğasının ortaya çıkmasının düşüncesinden bile dehşete düşerler. Ahlakçılar için fuhuş, kadının bedenini satması gerçeğiyle değil, kadının bedenini evlilik dışı şekilde satması gerçeğiyle bağlantılıdır. Bunun yalnızca bir beyan olmadığı, parasal değerlendirmeler sebebiyle evliliğin tamamen meşru olması, kanun ve kamuoyu tarafından kutsallaştırılması, herhangi başka bir birlikteliğin ise ayıplanması ve kabul edilmemesi ile kanıtlanıyor. Ne var ki fahişe, doğru şekilde tanımlandığında “cinsel ilişkileri kazanca tabi olan herhangi bir kişiden” başka bir şey ifade etmiyor.

“O kadınlar, cinsel eylemin gerçekleştirilmesi karşılığında bedenlerini satan ve bunu bir meslek haline getiren fahişelerdir.”

Hatta Banger daha da ileri gidiyor; fuhuş eyleminin *“aslında ekonomik sebeplerle evliliğe anlaşılan bir erkek ile kadının durumuna eş”* olduğunu söylüyor.

Elbette evlilik her kızın amacı ama binlerce kız evlenemediğinden, aptal sosyal geleneklerimiz onları ya bekârlık ya da fuhuş hayatına mahkûm ediyor. İnsan doğası bütün kanunlara rağmen ortaya çıkarır kendini, kaldı ki doğanın kendisini sapkın bir ahlak algısına uydurması gerektiğine dair makul bir sebep de yoktur.

Toplum, bir erkeğin seks tecrübelerini, genel gelişiminin işareti olarak düşünür, ne var ki bir kadının hayatındaki benzer tecrübeler, korkunç bir felaket, onurunun ve bir insanda bulunan iyi, soylu ne varsa onun yitirilmesi olarak görülür. Ahlaklılıktaki bu çifte standart da fuhuşun oluşumu ve devamında küçük bir rol oynamamıştır. Gençlerin seks konularında mutlak cehalet içerisinde bırakılmasını sağlayan, bu sözde “masumiyet” gergin ve bastırılmış seks doğasıyla birleşince yobazlarımızın yana yakıla kaçınmaya ya da engellemeye çalıştığı durumları ortaya çıkarır.

Tabii ki seks tatmini mutlaka fuhuşa varacak diye bir şey yoktur; buna sebep olan, alışılmıştan sapmaya cesaret edenlerin zalimce, kalpsizce, canice yargılanmasıdır.

Kızlar, ki hepsi yalnızca çocuktur, kalabalık, aşırı sıcak odalarda günde on ila on iki saat arasında bir makine başında çalışırlar, bu da onları sürekli olarak aşırı uyarılmış bir seks ruh haline sokar. Bu kızların çoğu-

nun ne bir evi ne de herhangi bir avuntusu vardır; bu nedenle sokaklar ya da ucuz eğlencelerin bulunduğu yerler günlük rutinlerini unutmalarının tek yoludur. Bu da doğal olarak onları öteki cinsiyetle yakınlaştırır. Bu iki unsurdan hangisinin bir kızın aşırı cinsel isteğini zirveye çıkardığını söylemek mümkün değil ama bu durumun zirveyle sonuçlanması kesinlikle en doğal durum. Fuhuşa giden yoldaki ilk adım budur işte. Ve bir kızın bundan sorumlu tutulmaması gerekir. Aksine bu tamamen toplumun suçu, anlayış eksikliğimizin ya da yaratılmakta olan hayata yönelik takdirimizin eksikliğinin suçudur; özellikle de “erdem yolundan” saptığı, yani sırf ilk cinsel tecrübesi kilisenin onayı dışında gerçekleştiği için bir kızı sonsuza dek lanetleyen ahlakçılarımızın korkunç suçudur.

Evinin ve toplumun kapıları yüzüne kapanınca kız kendini tamamen kimsesiz hisseder. Bütün eğitimi ve bağlı olduğu gelenek öyledir ki kız bile kendisini ahlaksız ve düşkün hisseder, bu nedenle de dayanacak hiçbir dalı ya da tutunacağı, kendisini aşağı çekmektense yerden kaldıracak hiçbir şeyi olmaz. Yani toplum, daha sonra boş yere kurtulmaya çalıştığı kurbanları kendisi yaratır. En zalim, en ahlaksız ve en yıpranmış erkek bile, güzelliğini parayla satın almaya aslında oldukça istekli olduğu kadını karısı olarak alamayacak kadar üstün görür kendini, alması durumunda kadını dehşet dolu bir hayattan kurtarabilecek olsa bile. Ve kadın, kız kardeşinden dahi yardım isteyemez. Çünkü kız kardeşi,

aptalca bir şekilde kendisini daha saf ve namuslu görür, kendi konumunun birçok açıdan sokaklara düşmüş kız kardeşininkinden bile daha acınacak halde olduğunu fark etmez.

“Fahişeyle kıyaslandığında,” diyor Havelock Ellis, “asıl grev kırıcı, para için evlenen kadındır. Kendisine daha az para ödenir, karşılığında çalışma ve bakım olarak daha fazlasını verir ve kesinlikle efendisine bağlıdır. Fahişe kendi olma hakkını asla bir sözleşmeyle teslim etmez; özgürlüğüne ve kişisel haklarına sahiptir; ayrıca erkeğin sarılmalarına da her daim boyun eğmek zorunda değildir.”

Senden-daha-iyiyimci kadın, Lecky'nin şu savunmacı iddiasını da anlamaz: *“O her ne kadar ahlaksızlığın en büyük örneklerinden biri olsa da aynı zamanda erdem de en etkili muhafızıdır. Ama onun için mutlu yuvalar kirlenir, doğal olmayan, zararlı uygulamalar alır başını gider.”*

Ahlakçılar, geliştirip kurtulamadıkları zavallı bir kurum uğruna insan ırkının yarısını feda etmeye hazırdır hep. Aslına bakılırsa, katı kanunlar fuhuşa karşı koruma sağlayamadığı gibi, fuhuş da yuvanın saflığı için bir koruma sağlamaz. Evli erkeklerin tam olarak yüzde ellisi genelev işletmecileridir. İşte bu erdemli unsur sayesinde evli kadınlar –hayır, çocuklar bile– zührevi hastalıklara yakalanırlar. Yine de toplumun erkeği ayıplayacak tek sözü dahi yoktur ama çaresiz kurbana karşı harekete geçirilecek hiçbir kanun yeterince korkunç

görülmez. Kadın, kendisini kullanan kişiler tarafından avlanmanın yanı sıra aynı zamanda devriye gezen bütün polislerin ve zavallı dedektiflerin, polis merkezlerindeki memurların ve her hapishanedeki yetkililerin vicdanına kalmıştır.

On iki yıl boyunca bir “evin” hanımlığını yapmış bir kadının yakın zamanla yazdığı bir kitapta şu rakamlar bulunuyor: *“Yetkililer beni her ay 14,70 ila 29,70 dolar arası para cezası ödemeye zorladılar, kızlar da polise 5,70 ila 9,70 arası ödüyorlardı.”* Yazarın küçük bir şehirde iş yaptığını, verdiği rakamların ekstra rüşvetleri ve para cezalarını kapsamadığını göz önünde bulundurursak emniyet müdürlüğünün, korumaya bile tenezzül etmediği kurbanlarının kanlı parasından korkunç bir gelir elde ettiğini açıkça görebiliriz. Haraçlarını ödemeyi reddedenlerinse vay haline; onlar büyükbaş hayvanlar gibi toplanırlardı; *“sırf şehrin iyi vatandaşlarına olumlu izlenim vermek için, ya da şayet güç sahiplerinin ekstra paraya ihtiyacı olduysa. Düşkün bir kadının insani duygular hissetmekten aciz olduğuna inanan sapkın zihinlerin, her içeri alınışımızda yaşadığımız ıstırapı, utancı, gözyaşlarını ve kırılan onurumuzu anlaması imkânsızdır.”*

Bir “ev” işletmiş bir kadının böyle hissedebilmesi tuhaf, değil mi? Daha tuhafıysa iyi bir Hristiyan dünyasının böyle kadınların kanını emip, soyup soğana çevirmesi ve karşılığında onlara hakaret ve zulümden başka hiçbir şey vermemesi. Ah, ne hayırseverdir o Hristiyan dünyası!

Beyaz kölelerin Amerika'ya ithal edildiği çok fazla vurgulanıyor. Avrupa ona yardım etmeseydi Amerika erdemini nasıl koruyabilirdi sonuçta? Bu durumun bazı noktalarda doğru olabileceğini inkâr etmeyeceğim, tıpkı Almanya'da ve başka ülkelerde ekonomik kölelere tuzak kurup onları Amerika'ya getiren özel görevlilerin olduğunu inkâr etmeyeceğim gibi; ama fuhuşun, çalışanlarını herhangi bir ölçüde Avrupa'dan topladığını kesinlikle inkâr ediyorum. New York'taki fahişelerin çoğunun yabancı oldukları doğru olabilir, ama bunun sebebi nüfusun çoğunluğunun zaten yabancı olmasıdır. Başka bir Amerika şehrine, Chicago'ya ya da orta batı bölgelerine doğru gittiğimizde yabancı fahişelerin sayısının azınlık olduğunu görebiliriz.

Aynı şekilde abartılı bir inanç da, bu şehirdeki sokak kızlarının çoğunluğunun Amerika'ya gelmeden önce de zaten bu işi yapıyor olduğudur. Bu kızların çoğu harika İngilizce konuşmaktadır ve alışkanlıkları da görünüşleri de tamamen Amerikanlaşmıştır –çok uzun yıllardır bu ülkede yaşamasalardı bunu başarmaları kesinlikle imkânsız olurdu. Yani, bu kızlar fuhuşa Amerikan koşulları yüzünden, tam bir Amerikan geleneği olan şıklık ve giyim kuşamın aşırı olarak sergilenmesi geleneği yüzünden yönelmiştir, ki bunlar da para gerektirir –ve bu para dükkânlarda ya da fabrikalarda kazanılamaz.

Başka bir deyişle, Amerikan koşulları yüzünden piyasa binlerce kızla taşarken herhangi bir erkeğin yabancı ürün alma riskine ve masrafına gireceğine inanmak

için hiçbir sebep yoktur. Öte yandan, Amerikan kızların fuhuş amacıyla yurtdışına satılmasının da hiç de küçük bir unsur olmadığını kanıtlayacak yeterince kanıt bulunmaktadır.

Bu nedenle Illinois, Cook County eski Eyalet Savcısı Yardımcısı Clifford G. Roe, New England'lı kızların Sam Amca için çalışan erkeklerin özel kullanımı için Panama'ya gönderildiğine dair açık suçlamada bulundu. Bay Roe, "Boston ile Washington arasında, birçok kızın seyahat için kullandığı bir yeraltı demiryolu bulunduğu görülüyor," diye de ekledi. Bu demiryolunun doğrudan Federal yetkililerin kucağına gidiyor olması önemli değil mi? Bay Roe'nun, bazı alanlarda istenilenden fazlasını söylemiş olduğu da mevkiini kaybetmiş olması gerçeğiyle kanıtlanıyor. Makam sahibi erkeklerin hassas bilgileri açığa çıkarması iyi karşılanmıyor çünkü.

Panama'daki durum için verilen bahaneyse Kanal Bölgesi'nde hiç genelev bulunmaması. Gerçekle yüzleşmeye cesaret edemeyen ikiyüzlü bir dünyanın genel kaçış yolu bu. Kanal Bölgesi'nde yok, şehir sınırlarında yok – demek ki fuhuş diye bir şey de yok.

Bay Roe'nun yanı sıra, Asya'daki beyaz kadın ticareti üzerine ayrıntılı bir araştırma yapmış olan James Bronson Reynolds da var. Sadık bir Amerikan vatandaşı ve Amerika'nın gelecek Napoleon'u Theodore Roosevelt'in arkadaşı olduğuna göre ülkesinin erdemini kötüleyecek son kişi olacağı kesin. Ne var ki kendisinin

verdiği bilgiler sayesinde Amerikan ayıbının pisliğinin Hong Kong, Shanghai ve Yokohama'da konumlandığını biliyoruz. Orada Amerikan fahişeleri dikkatleri öyle üzerlerine çekmişler ki Doğu'da, "Amerikalı kız", fahişeyle eş anlamlı olarak kullanılıyor. Bay Reynolds yurttaşlarına, her ne kadar Çin'deki Amerikalılar konsolosluk temsilcilerimizin koruması altında olsa da Amerika'daki Çinlilerin hiçbir koruması olmadığını hatırlatıyor. Çinli ve Japonların Pasifik Kıyısı'nda göğüs gerdiği vahşi, barbarca zulmü bilen herkes Bay Reynolds'a hak verecektir.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında Avrupa'yı, Amerika'nın bütün sosyal hastalıklarının geldiği bataklık olarak göstermek saçmadır. Tıpkı Yahudilerin, bu gönüllü avların büyük bir bölümünü oluşturduğu efsanesini duyurmanın saçma olması gibi. Kimsenin beni ulusalcı eğilimlerle suçlamayacağından eminim. Gelişip bu eğilimleri de tıpkı birçok önyargı gibi geride bıraktığımı belirtmekten mutluluk duyuyorum. Bu nedenle, şayet Yahudi fahişelerin yurtdışından getirildiği açıklamasına sinirleniyorsam bunun sebebi Yahudiliğe beslediğim herhangi bir sempati değil, bu insanların hayatlarına özgü gerçeklerdir. Onları oraya götüren bir bağlantı ya da bir ilişkileri yoksa şayet, Yahudi kızların yabancı ülkelere göç ettiğini ancak en yüzeysel kişiler iddia edecektir. Yahudi bir kız maceracı değildir. Geçtiğimiz yıllara kadar evinden hiç ayrılmamış, bir akrabasını ziyaret etmek haricinde komşu köy ya

da kasabaya bile gitmemiştir. O halde Yahudi kızların, yabancı kuvvetlerin etkisi ve vaatleriyle ebeveynlerini ve ailelerini bırakıp binlerce kilometre aşarak yabancı ülkelere gitmesi inandırıcı mıdır? Gelen herhangi bir büyük vapura bakarsanız bu kızların ebeveynleri, erkek kardeşleri, halaları ya da başka akrabalarıyla geldiklerini kendi gözlerinizle görebilirsiniz. Elbette istisnalar olabilir, fakat Yahudi kızların çoğunluğunun fuhuş ya da başka bir amaçla yurtdışından alındığını söylemek, Yahudi psikolojisinden kesinlikle anlamamaktır.

Camdan bir evde oturanlar etraflarına taş atıp durmasa iyi ederler; Amerikan cam evi bir hayli incedir, kolaylıkla kırılabilir ve içerideki hiç de hoş bir manzara değildir.

Fuhuş artışını sözde ithalata ya da kadın tüccarları sisteminin büyümesine veya benzer sebeplere yormak son derece yüzeyseldir. İlkinden zaten bahsettim. Kadın tüccarları sistemine gelince, ne kadar iğrenç olsun olsun, bunun aslında modern fuhuşun bir aşaması olduğu gerçeğini inkâr etmemeliyiz –ki bu aşama, sosyal fenalıklara ara sıra açılan savaşların sonucunda ortaya çıkan baskı ve yolsuzluk ile vurgulanır.

Kadın tüccarının insan ailesinin en kötü örneği olduğu şüphesizdir ama onu, sokak kadınının son sentine kadar alıp sonra da onu karakola tıkan polisten daha alçak yapan nedir? Neden kadın tüccarı, kurbanlarının teriyle semiren, nihayetinde onları sokaklara düşüren mağazaların ve fabrikaların sahiplerinden daha büyük

bir suçlu, toplum için daha büyük bir tehdittir? Kadın tüccarını savunmuyorum, fakat bütün sosyal eşitsizliğin gerçek failleri dokunulmazlıklarının ve saygınlıklarının tadını çıkarırken onun böylesine merhametsizce avlanmasının sebebini anlamıyorum. Ayrıca, fahişeyi yaratanın kadın tüccarı olmadığını da unutmamak gerekiyor. Fahişeyi de kadın tüccarını da yaratan bizim sahteliğimiz ve ikiyüzlülüğümüz.

1894 yılına kadar Amerika'da kadın tüccarı çok bilinmiyordu. Çünkü bir erdem salgınının saldırısına uğramıştık. Tüm fenalıkların ortadan kaldırılması, ülkenin ne pahasına olursa olsun arındırılması gerekiyordu. Böylece sosyal kanser göz önünden kaldırılıp beden daha derinliklerine gömüldü. Genelev sahipleri de talihli kurbanları da polisin insafına bırakıldı. Kaçınılmaz bir sonuç olan fahiş rüşvetler ve cezaevleri de peşinden geldi.

Belirli bir parasal değerleri olan genelevlerde kısmen korunurken kızlar şimdi kendilerini sokaklarda, tamamen rüşvete aç polisin insafına kalmış halde bulmuşlardı. Çaresiz, korumaya ihtiyacı olan ve ilgiye özlem duyan bu kızlar doğal olarak, kendileri de ticaret çağımızın ruhunun bir sonucu olan kadın tüccarlarına kolay yem oldular. Yani kadın tüccarları sistemi, polis zulmünün, rüşvetin ve fuhuşa baskı girişiminin doğrudan bir sonucu oldu. Sosyal fenalığın bu modern aşamasını, onun sebepleriyle karıştırmak büsbütün aptallık olurdu.

Salt baskı ve barbarca yasalaştırmalar yalnızca cehaletin ve aptallığın talihsiz kurbanlarını daha da gücendirmeye ve aşağılamaya yarar. Bu cehalet ve aptallık, fahişelere insanca davranılmasını bir suç haline getiren, bir fahişeyi evinde barındıran kişiyi beş yıllık hapis ve on bin dolarlık para cezasına arptıran yeni yasa tasarısı ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Böyle bir davranış fuhuşun gerçek sebeplerine dair korkunç anlayış yoksunluğunu da bir sosyal unsur olarak ortaya çıkarmanın yanı sıra Scarlet Letter¹ günlerindeki bağnaz ruhu da gözler önüne seriyor.

Bu konuda yazan ve bu sorunla başa çıkma konusunda yasama yöntemlerinin faydasızlığından bahsetmeyen tek bir modern yazar yok. Dr. Blaschko da hükümet baskısının ve ahlaki savaşların bu fenalığı gizli kanallara yönlendirmek, topluma tehlikelerini katlamaktan başka işe yaramadığını belirtiyor. Fuhuşun en ayrıntıcı, en insani ğrencisi Havelock Ellis de bol miktarda veriyle, zulüm yöntemleri ne kadar zorlayıcı olursa durumun da o denli kötüleştiğini kanıtıyor. Başka veriler arasında aynı zamanda şunu da öğreniyoruz: Fransa'da, *"1560 yılında IX. Charles bir bildiriyle bütün genelevleri kapattı, ama bunun ardından fahişe sayılarında yalnızca artış görüldü, ayrıca kuşku uyandırmayan şekillerde yeni ve daha tehlikeli genelevler açıldı. Buna*

1 Nathaniel Hawthorne'un The Scarlett Letter (Kızıl Harf) kitabındaki Püriten kadın karakteri, kocasını aldattığı için üzerinde kızıl bir A harfi taşımak zorunda kalır. (.n.)

benzer bütün yasalara rağmen, ya da onlar nedeniyle, fuhuş hiçbir ülkede daha dikkat çekici bir rol oynamadı."

Mevcut şartların iyileştirilmesine, yalnızca fahişelerin yasal ve ahlaki olarak peşine düşülmesinden özgürleşmiş, eğitilmiş bir kamuoyu yardımcı olabilir. Gözlerin bilerek kapatılması ve bu fenaliğin modern hayatın sosyal unsurlarından biri olduğunun göz ardı edilmesi yalnızca durumu daha da kötüleştirir. "Senden daha iyiyim" gibi aptalca fikirlerimizi geride bırakmalı ve fahişenin, sosyal şartların bir ürünü olduğunu fark etmeyi öğrenmeliyiz. Böylesine bir farkındalık ikiyüzlülüğü ortadan kaldıracak, daha büyük bir anlayış ve daha insani bir davranış temin edecektir. Fuhuşun son bulmasına gelince, bunu bütün kabul görmüş değerlerin, özellikle de ahlaki olanların tamamen yeniden değerlendirilmesinden, beraberinde de sanayi köleliğinin ortadan kaldırılmasından başka hiçbir şey başaramaz.

**“Tutuklanabilirim, yargılanabilirim ve
hapse atılabilirim ama asla sessiz kalmayacağım;
otoriteye asla razı olmayacak ve boyun eğmeyeceğim.
Şu an burada bu sisteme savaş ilan ediyorum.”**

Emma Goldman 1869’da, bugün Litvanya sınırları içinde kalan Kovno’da doğdu. 1880’li yıllarda ABD’ye göç etti. Eylemleri nedeniyle birçok kez tutuklandı. 1919’da Rusya’ya sürüldükten uzun süre sonra tekrar ABD’ye döndü ve 1940’ta Toronto’da hayatını kaybetmesine rağmen ABD’ye gömüldü. Anarşist düşünceye yaptığı katkılarla yirminci yüzyıla damga vuran kadınlardan biri oldu. Goldman’ın zamanında çığır açan önemli metinleri bu derlemede yan yana geliyor.

twitter.com/cinaryayinevi
instagram.com/cinaryayinlari

KDV muafiyeti uygulanmıştır.

